

Dato: 15. september 2021
Kontor: Straffuldbyrdselskonto-
ret
Sagsbeh: Mikkel Reenberg
Sagsnr.: 2021-731-0074
Dok.: 2129482

UDKAST

Forslag

til

lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

(Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes rettigheder)

§ 1

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019, som ændret ved § 1 i lov nr. 1942 af 15. december 2020 og § 28 i lov nr. 982 af 26. maj 2021 foretages følgende ændringer:

1. Efter § 22 indsættes:

»§ 22 a. Fuldbyrdselse af en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal uanset § 22, stk. 2, 2. pkt., ske i lukket fængsel.

2. Efter § 24 indsættes:

»§ 24 a. En indsat, der udstår en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, kan uanset § 24, stk. 1, nr. 2, ikke overføres fra lukket til åbent fængsel, før der er udstået 10 år af straffetiden.

Stk. 2. Når den dømte har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid eller har været anbragt i forvaring i 10 år, finder § 24, stk. 1, nr. 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Af hensyn til den indsattes helbred kan kriminalforsorgen undtagelsesvist bestemme, at stk. 1 ikke finder anvendelse.«

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

3. Efter § 49 indsættes:

»§ 49 a. En indsat, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, kan ikke opnå tilladelse til udgang, før der er udstået 10 år af straffetiden, medmindre det sker til særlige formål.«

4. Efter § 51 indsættes:

»§ 51 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal uanset § 51, stk. 1, have tilladelse, før den indsatte kan modtage besøg.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til besøg, hvis der er tale om besøg fra nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan gives tilladelse til besøg af andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder anvendelse, indtil der er udstået 10 år af straffetiden.

Stk. 4. Stk. 1 finder ikke anvendelse på besøg fra de i § 51, stk. 2 og 3, nævnte personer og berører ikke den indsattes ret efter § 54.

Stk. 5. Besøg, som sker i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 51, stk. 4, § 52, § 53 og § 54.

Stk. 6. Det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

5. I § 55, stk. 3, indsættes efter »af hensyn til at forebygge kriminalitet«: », af hensyn til overholdelse af § 55 a«.

6. Efter § 55 indsættes:

»§ 55 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal uanset § 55, stk. 1, have tilladelse, før den indsatte kan brevveksle.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til brevveksling, hvis der er tale om brevveksling med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan gives tilladelse til brevveksling med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder anvendelse, indtil der er udstået 10 år af straffetiden.

Stk. 4. Stk. 1 finder ikke anvendelse på brevveksling, som sker efter § 56.

Stk. 5. Brevveksling, som sker i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af § 55.

Stk. 6. Det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

7. Efter § 57 indsættes:

»§ 57 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal uanset § 57, stk. 1, have tilladelse, før den indsatte kan føre telefonsamtaler.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til at føre telefonsamtaler, hvis der er tale om en telefonsamtale med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan gives tilladelse til at føre telefonsamtaler med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder anvendelse, indtil der er udstået 10 år af straffetiden.

Stk. 4. Telefonsamtaler, som føres i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af § 57.

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

8. I § 59 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Hvis der ikke findes grundlag for at begrænse retten efter stk. 2, finder bestemmelserne i § 51 a, § 55 a og § 57 a ikke anvendelse i forbindelse med, at den indsatte i institutionen udtaler sig og lader sig fotografere til medierne.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

9. Overskriften før § 59 a affattes således:

»Tilkendegivelser til offentligheden og offentliggørelse af materiale fra livstids- og forvaringsdømte«

10. Efter § 59 indsættes:

»§ 59 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, må ikke uden tilladelse offentligt fremsætte tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse efter stk. 1, medmindre tilkendegivelsen ikke bør fremsættes af hensyn til beskyttelse af den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen, eller hvis den er egnet til åbenbart at krænke retsfølelsen.

Stk. 3. Stk. 1 gælder ligeledes for sådanne tilkendegivelser, der fremsættes ved offentliggørelse af bøger, artikler, billeder, lydfiler eller lignende.

Stk. 4. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvor en offentlig fremsættelse af en tilkendegivelse efter stk. 1 eller en offentliggørelse af materiale efter stk. 2 foretages af en anden fysisk person på vegne af den indsatte.«

11. Overskriften før § 59 b affattes således:

»Livstids- og forvaringsdømtes overtrædelse af bestemmelserne om tilladelse til kontakt med omverdenen«

12. Efter § 59 a indsættes:

»§ 59 b. Som supplement til disciplinærstraf, jf. §§ 68-70, kan kriminalforsorgsområdet bestemme, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, og som flere gange har overtrådt § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, skal afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum.«

13. I § 67 indsættes som nye numre.:

»10) ved overtrædelse af én eller flere af besøgs- og kommunikationsreglerne i denne lovs § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, og § 57 a, stk. 1,

11) ved overtrædelse af reglerne om offentlige tilkendegivelser eller offentliggørelse af materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, når der er tale om overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, jf. denne lovs § 59 a, stk. 1, og

12) ved viderebringelse eller offentliggørelse af budskaber i strid med denne lovs § 59 a, stk. 1, når dette sker på vegne af en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid.«

14. Efter kapitel 22 a indsættes:

»Kapitel 22 b

Bøde for livstids- og forvaringsdømtes overtrædelse af regler om kontakt med omverdenen mv.

§ 123 b. Den, der overtræder § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, § 57 a, stk. 1, eller § 59 a, stk. 1, straffes med bøde.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for medier omfattet af medieansvarsloven.«

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2022.

Stk. 2. Regler fastsat i medfør af § 59, stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019 med senere ændringer, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af § 59, stk. 4.

Bemærkninger til lovforslaget
Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes mulighed for at afsone i og blive overført til åbent fængsel
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes mulighed for udgang
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes ret til besøg, brevveksling og telefoni
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.1.1. Besøg
 - 2.3.1.2. Brevveksling
 - 2.3.1.3. Telefoni
 - 2.3.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Den foreslåede ordning
 - 2.4. Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes muligheder for at komme med offentlige tilkendegivelser og indskrænkning af mulighederne for at offentliggøre materiale
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.4.3. Den foreslåede ordning

- 2.5. Skærpe af disciplinærstrafsystemet for livstids- og forvaringsdømte
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.5.3. Den foreslåede ordning
- 2.6. Straf for livstids- eller forvaringsdømtes overtrædelse af reglerne om kontakt med omverdenen mv.
 - 2.6.1. Gældende ret
 - 2.6.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.6.3. Den foreslåede ordning
- 3. Økonomiske konsekvenser og implementeringsomkostninger for det offentlige
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
- 5. Administrative konsekvenser for borgerne
- 6. Klima- og miljømæssige konsekvenser
- 7. Forholdet til EU-retten
- 8. Hørte myndigheder og organisationer mv.
- 10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen ønsker at sætte hårdt ind over for de personer, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser. Livstidsdømte og visse forvaringsdømte har i særlig grad vendt samfundet ryggen og har som konsekvens fået den hårdest mulige straf. Dette skal også kunne mærkes ved fuldbyrdelsen af straffen. Det er derfor regeringens opfattelse, at reglerne for livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes afsoning skal strammes, og at sådanne dømte derfor i fremtiden bl.a. skal have begrænset mulighed for kontakt med omverdenen under afsoningen.

I de særligt grove sager, for hvilke livstidsdømte og visse forvaringsdømte afsoner, er der et helt særligt hensyn at tage til retsfølelsen. Det gælder for ofre og pårørende, for hvem det er krænkende at se, hvordan sådanne dømte kan leve et liv, hvor vedkommende i fængslet tilegner sig nye relationer som andre, der lever et liv uden for kriminalforsorgens institutioner. Foruden hensynet til ofre og pårørende er der også et hensyn at tage til de mennesker, som den livstids- og forvaringsdømte indgår i en relation med. Der er således set eksempler på, at sådanne dømte har indgået i relationer med ofte unge og letpåvirkelige mennesker, som ikke kan overskue de konsekvenser, som det har for eget liv at indgå i en tæt relation med en person, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser.

En begrænsning af livstids- og forvaringsdømtes kontakt til omverdenen tilgodeser også et hensyn til den almene retsfølelse. En livstids- eller forvaringsdømt skal ikke profilere eller iscenesætte sig selv og sine ugerninger på internettet, eksempelvis på sociale medier, ved udgivelse af podcasts eller på anden måde.

Som led i en generel begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes rettigheder, bør reglerne om, hvornår sådanne indsatte kan komme på udgang, samt reglerne om, hvornår sådanne indsatte kan overføres fra lukket til åbent fængsel, også skærpes. Derudover bør det gælde som et krav, at sådanne indsatte altid starter deres afsoning i lukket regi.

Lovforslaget indeholder på den baggrund for det første regler om at indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid, samt visse forvaringsdømte, får begrænset mulighed for at modtage besøg, brevveksle og telefonere.

For det andet indeholder lovforslaget regler, som begrænser sådanne indsattes muligheder for offentligt at komme med tilkendegivelser eller offentliggøre materiale, herunder bøger, som vedrører den eller de forbrydelser, som den livstids- og forvaringsdømte afsoner for. Det omfatter eksempelvis også offentlige tilkendegivelser eller offentliggørelse af materiale, som sker på sociale medier.

For det tredje indeholder lovforslaget regler, som tidsmæssigt begrænser sådanne indsattes muligheder for at komme på udgang, mulighederne for at blive overført fra lukket til åbent fængsel samt regler om, at sådanne indsatte skal starte deres afsoning i lukket fængsel.

For det fjerde indeholder lovforslaget regler om håndhævelse af de ovenfor nævnte regler. Det skal således sikres, at der er en konsekvens for dem, som ikke overholder de skærpede regler. Der skal derfor ikendes disciplinærstraf over for de indsatte, som uberettiget kommunikerer med omverdenen i strid med de skærpede regler, som foreslås indført med dette lovforslag, og det skal i nogle tilfælde være muligt helt at afskære den indsatte kontakt med omverdenen i et nærmere bestemt tidsrum. Hvis den indsatte får hjælp af en medindsat til at overtræde reglerne, skal denne også ikendes disciplinærstraf. Derudover skal der være mulighed for at ifalde en almindelig bødestraf, også for den person uden for fængslet, som hjælper den indsatte med at overtræde reglerne.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes mulighed for at afsones i og blive overført til åbent fængsel

2.1.1. Gældende ret

Straffuldbyrdelseslovens kapitel 7 indeholder regler om valg af afsoningsinstitution mv. og regler om senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

Efter lovens § 20 fuldbyrdes fængselsstraf som hovedregel i fængsel eller i arresthus.

Efter § 21 fuldbyrdes en fængselsstraf normalt i fængsel, idet kortvarig fængselsstraf efter stk. 2 dog kan fuldbyrdes i et arresthus, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.

Det følger af § 22, at fuldbyrdelse af straf normalt sker i åbent fængsel. Efter § 22, stk. 2, skal fuldbyrdelse af straffen dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere. Fuldbyrdelsen af straffens skal imidlertid også i dette tilfælde ske i åbent fængsel, hvis det ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.

Efter kriminalforsorgens praksis påbegynder alle livstidsdømte og forvaringsdømte deres afsoning i lukket fængsel.

Bestemmelsen i § 22 regulerer, hvor den dømte skal anbringes på det tidspunkt, hvor den dømte skal påbegynde afsoningen. Bestemmelsen vedrører således ikke spørgsmålet om, hvor den indsatte senere hen i afsoningen skal være placeret. Spørgsmålet om, hvor den indsatte senere hen i afsoningen skal være placeret, er derimod reguleret i § 24. Efter reglerne i denne bestemmelse skal indsatte overføres til åbent fængsel. Dette skal eksempelvis ske, når overførsel til åbent fængsel ikke anses for betænkeligt, jf. § 24, stk. 1, nr. 2.

En afgørelse om overførsel af indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, træffes af Direktoratet fra Kriminalforsorgen efter indstilling fra kriminalforsorgsområdet. Inden der træffes afgørelse, skal der indhentes en udtalelse fra den relevante statsadvokat vedrørende spørgsmålet om overførsel til åbent fængsel, jf. § 6 i bekendtgørelse nr. 176 af 26. februar 2016 om anbringelse og overførsel af personer, som skal udstå fængselsstraf eller forvaring (anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen).

Efter bekendtgørelsens § 7, stk. 3, nr. 4, skal kriminalforsorgsområdet desuden tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt den livstidsdømte eller forvaringsdømte skal overføres til åbent fængsel, når den indsatte har tilladelse til regelmæssig uledsaget udgang (weekendudgang) og har opholdt sig i fængslet i 6 måneder, siden spørgsmålet om overførsel til åbent fængsel sidst har været overvejet.

Efter kriminalforsorgens praksis overføres livstids- og forvaringsdømte typisk ikke til åbent fængsel, da de som regel vil have svært ved at begå sig blandt mange indsatte under det åbne fængsels friere rammer. Efter praksis er der dog eksempler på, at sådanne dømte overføres til såkaldt halvåbent fængsel.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder, at indsatte, der er idømt straf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, bør afsone i et fængsel med en høj grad af sikkerhed og kontrol.

Efter den gældende lovgivning er det muligt for livstidsdømte og forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, at afsone i åbent fængsel og at blive overført fra lukket til åbent fængsel. Dette er tilfældet, uanset at sådanne dømte i praksis typisk efter kriminalforsorgens bestemmelse hverken afsoner i eller overføres til åbent fængsel.

Justitsministeriet finder, at det bør fastsættes ved lov og gælde som et generelt krav, at livstidsdømte og forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal påbegynde afsoning i lukket fængsel, og at sådanne indsatte ikke kan blive overført fra lukket til åbent fængsel, indtil der er udstået 10 år af straffetiden. Ministeriet finder, at en tidsgrænse på 10 år udgør en rigtig balancering mellem på den ene side hensynet til retsfølelsen og på den anden side den indsattes muligheder for resocialisering og senere eventuel udslusning.

Justitsministeriet finder det uanset ovenstående dog hensigtsmæssigt at give mulighed for, at kriminalforsorgen undtagelsesvist kan bestemme, at der ikke skal gælde et krav om, at den indsatte skal afsone i lukket fængsel, når dette sker af hensyn til den indsattes helbred.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 1, indebærer, at det ikke vil være muligt for livstidsdømte eller forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, at påbegynde afsoning i åbent fængsel.

Den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 2, indebærer, at det ikke vil være muligt for sådanne dømte at blive overført til afsoning i åbent fængsel, indtil der er udstået 10 år af straffetiden.

Samlet set medfører bestemmelserne, at sådanne dømte skal starte deres afsoning i lukket fængsel, og at sådanne indsatte ikke kan blive overført til afsoning i åbent fængsel, indtil der er udstået 10 år af straffetiden.

Der foreslås desuden indført mulighed for, at kriminalforsorgen undtagelsesvist kan bestemme, at der ikke skal gælde et krav om, at den indsatte skal afsone i lukket fængsel, når dette sker af hensyn til den indsatte helbred. Muligheden er tiltænkt anvendt i de situationer, hvor der er lægeligt belæg for, at det vil være skadeligt for den pågældende ikke at have en mulighed for at blive overført til åbent fængsel. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte udvikler demenssygdom eller andre former for mental reaktion. Det kan ligeledes være tilfældet, hvis den dømte har eller får fysiske handicaps, som medfører, at det ikke vil kunne lade sig gøre at udstå straffen i lukket regi.

Det foreslås desuden, at den gældende bestemmelse i § 24 skal finde anvendelse efter udløbet af de 10 år. Det indebærer, at kriminalforsorgen – ligesom efter gældende ret – har kompetence til i overensstemmelse med reglerne at træffe afgørelse om, hvilken institution som den livstids- eller forvaringsdømte skal afsone i efter udløbet af de 10 år. Bestemmelsen indebærer således ikke, at den indsatte automatisk skal afsone i åbent fængsel efter de 10 år.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, og bemærkningerne hertil.

2.2. Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes mulighed for udgang

2.2.1. Gældende ret

Straffuldbyrdelseslovens §§ 46-50 indeholder regler om udgang.

Det følger af § 46, at en indsat kan få tilladelse til udgang, når udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn, og der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen. Det er desuden et krav, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Tilladelse til udgang gives efter § 47 for et bestemt tidsrum, der medregnes i straffetiden.

Efter § 48 betinges udgang desuden af, at den indsatte ikke under udgangen begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug, herunder at den indsatte ledsages af personale fra kriminalforsorgsområdet, jf. § 48, stk. 2, nr. 1.

Efter § 50 fastsætter justitsministeren regler om tilladelse til udgang. Bekendtgørelse nr. 182 af 26. februar 2019 (udgangsbekendtgørelsen) er udstedt i medfør af § 50.

Det følger af udgangsbekendtgørelsen, at indsatte, herunder livstids- og forvaringsdømte, kan gives tilladelse til forskellige former for udgang, herunder udgang til særlige formål, udgang med henblik på besøg hos bestemte personer mv. (»weekendudgang«), frigang til uddannelse og arbejde samt til udstationering.

Den indsatte kan ved udgangen være ledsaget eller uledsaget. Ledsaget udgang indebærer, at den indsattes udgang sker under opsyn fra én eller flere udgangsledsagere. Udgangsledsageren skal hele tiden vide, hvor den indsatte befinder sig, og hvad den indsatte foretager sig, således at udgangsledsageren omgående kan gribe ind, hvis den indsatte forsøger at unddrage sig tilsynet. Uledsaget udgang indebærer omvendt, at den indsattes udgang sker uden opsyn fra en udgangsledsager.

Mulighederne for udgang er desuden underlagt en række tidsfrister. Det gælder dog ikke udgange til særlige formål, der skal være begrundet i væsentlige humanitære og/eller personlige hensyn. Hvad angår andre typer udgange indeholder udgangsbekendtgørelsen i § 36 og § 37 regler om, hvornår der kan gives tilladelse til første udgang for bestemte personer. Disse regler regulerer dog ikke spørgsmålet om de tidsmæssige betingelser for udgang

til livstids- og forvaringsdømte. Det skyldes, at spørgsmålet om, hvornår disse indsatte kan få tilladelse til første udgang, beror på en konkret og individuel vurdering af de – typisk helt særlige – omstændigheder i den enkelte sag.

Inden der gives tilladelse til udgang til en indsat, der i den seneste sag eller tidligere sager er dømt for farlig kriminalitet, skal kriminalforsorgsområdet endvidere som udgangspunkt anmode politiet om en udtalelse om, hvorvidt der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og om hensynet til retshåndhævelsen i øvrigt taler imod udgangstilladelsen, jf. bekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 1.

Inden der gives tilladelse til regelmæssig udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, skal der også ske høring af den statsadvokat, som straffesagen henhører under, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 1.

Uanset at der som nævnt ovenfor ikke gælder tidsmæssige betingelser for, hvornår en livstids- eller forvaringsdømt kan opnå ret til første udgang, følger det af udgangs bekendtgørelsens § 24, stk. 1, nr. 3, at kriminalforsorgsområdet skal tage spørgsmålet om udgang til besøg op til overvejelse, når en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid, har udstået 5 år og fire måneder af straffen. Samme regel gælder for forvaringsdømte, når denne har været anbragt i forvaring i 2 år, jf. bekendtgørelsens § 24, stk. 1, nr. 4.

Efter praksis beror det på en konkret og individuel vurdering, hvornår en livstids- eller forvaringsdømt, der har en problemfri afsoning, og hvor fængslet har opnået godt kendskab til den pågældende, kan påbegynde udgang. Det er en forudsætning for udgang for de pågældende, at der ikke skønnes at foreligge en risiko for misbrug af udgangen, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod en tilladelse til udgang.

Da livstids- og forvaringsdømte afsoner straf for meget alvorlig kriminalitet, foretages der ved behandlingen af udgangsspørgsmålet i praksis en skærpet vurdering af misbrugsrisikoen og hensynet til retshåndhævelsen, som typisk vil føre til, at der ikke gives tilladelse til udgang lige på tidspunktet, hvor de tidsmæssige betingelser for udgang er opfyldt. Hvornår der kan gives tilladelse til udgang er forskelligt fra sag til sag og beror bl.a. på karakteren af og omstændighederne i forbindelse med den idømte kriminalitet, eventuel

tidligere kriminalitet og karakteren heraf, hvor hurtigt den dømte er recidiveret efter tidligere løsladelse, eventuelt tidligere udgangsmisbrug, og om den dømte er indforstået med at undergive sig relevante særvilkår for udgang.

Efter praksis er der store individuelle forskelle på, hvornår livstids- og forvaringsdømte kommer på udgang. Det indebærer eksempelvis at nogle dømte kan komme på udgang efter 10 års afsoning, andre efter 15-20 års afsoning.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser og er blevet dømt den strengeste straf herfor. Justitsministeriet finder, at sådanne indsatte mulighed for at komme på udgang bør begrænses.

Det skyldes, at det efter Justitsministeriets opfattelse vil krænke ofre og pårørende at se gerningsmanden i samfundet inden for en kortere årrække efter, at forbrydelserne er begået. Derudover strider det generelt mod retsfølelsen, hvis livstids- og forvaringsdømte kort tid efter forbrydelsen bevæger sig rundt i det offentlige rum.

Justitsministeriet finder derfor, at der bør sættes en fast tidsmæssig grænse for, hvornår livstidsdømte og forvaringsdømte, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, får mulighed for at opnå tilladelse til udgang. Dette bør ske, uanset at nogle indsatte også i dag først opnår ret til udgang på et tidspunkt efter, at 10 år af straffetiden er udstået.

Uanset den foreslåede tidsmæssige grænse på 10 år findes det dog hensigtsmæssigt, at give mulighed for ledsaget udgang, hvis dette sker til særlige formål. Derudover bør der i helt ekstraordinære situationer være mulighed for at meddele den pågældende tilladelse til udgang, eksempelvis hvis der er særlige hensyn at tage til den indsatte børn. Ministeriet finder, at en tidsgrænse på 10 år udgør en rigtig balancerende mellem på den ene side hensynet til retsfølelsen og på den anden side den indsatte muligheder for resocialisering og senere udslusning.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at en indsat, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, ikke kan

opnå tilladelse til udgang, indtil der er udstået 10 år af straffetiden, medmindre det sker til særlige formål.

Den foreslåede bestemmelse indebærer således, at livstids- og forvaringsdømtes, såfremt den forvaringsdømte er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, muligheder for at opnå ret til udgang begrænses tidsmæssigt.

Bestemmelsen indebærer ikke, at de gældende betingelser, herunder praksis for livstids- og forvaringsdømtes muligheder for at opnå ret til udgang i øvrigt ændres. Når de 10 år er forløbet, vil der således som i dag skulle foretages en konkret vurdering af, om udgang kan tillades. Den indsatte har således ikke automatisk adgang til udgang efter udløbet af de 10 år.

Uanset ovenstående og den tidsmæssige grænse på 10 år indebærer bestemmelsen, at der kan meddeles tilladelse til ledsaget udgang, hvis det sker til særlige formål. Det forudsættes med bestemmelsen, at indsatte som i dag kan opnå tilladelse fra kriminalforsorgsområdet til udgang efter udgangsbekendtgørelsen § 31, stk. 1. Det indebærer eksempelvis, at en livstids- eller forvaringsdømt har mulighed for at opnå tilladelse til ledsaget udgang for at besøge en nærtstående, som er alvorligt syg, for at være til stede ved en nærtståendes begravelse eller for at møde i retten eller for en anden offentlig myndighed i tilfælde, hvor vedkommende myndighed finder det påkrævet. Omvendt vil der ikke kunne meddeles tilladelse til udgang efter bestemmelsen til de formål, som er nævnt i udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2.

Bestemmelsen indebærer, at der ikke kan meddeles tilladelse til ledsaget udgang til besøg hos bestemte personer (»weekendudgang«), til frigang til arbejde, til uddannelse eller fritidsaktiviteter, til udstationering eller til udflugter.

Det forudsættes desuden med undtagelsesbestemmelsen, at der kan meddeles tilladelse til udgang før de 10 år i helt ekstraordinære situationer. Det er eksempelvis tilfældet, hvis der er særlige hensyn at tage til den indsatte børn.

Ved anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen er det alene muligt at meddele tilladelse til ledsaget udgang og ikke uledsaget udgang.

Det bemærkes desuden, at det under administreringen af muligheden for at meddele tilladelse til ledsaget udgang til særlige formål forudsættes, at gældende praksis for kriminalforsorgens vurdering af, om en livstids- eller forvaringsdømt skal meddeles en sådan tilladelse, skal finde anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse har desuden en sammenhæng med de foreslåede bestemmelser om begrænsning af livstids- og forvaringsdømtes muligheder for besøg, brevveksling og telefoni, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7. Det skyldes, at det foreslås, at disse bestemmelser ligeledes skal gælde, indtil der er udstået 10 år af straffetiden. Indskrænkningerne i mulighederne for besøg, brevveksling og telefoni finder således anvendelse, indtil det tidspunkt, hvor der ikke længere gælder et forbud mod, at den indsatte kommer på udgang.

Hvis den foreslåede ordning vedtages, vil der blive foretaget konsekvensrettelser i udgangsbekendtgørelsen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

2.3. Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes ret til besøg, brevveksling og telefoni

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Besøg

Straffuldbyrdslovens §§ 51-54 indeholder regler om indsattes adgang til at modtage besøg.

Efter § 51 har en indsat ret til mindst ét ugentligt besøg af mindst én times varighed og så vidt muligt at to timers varighed. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang.

En indsat har dog uden de ovennævnte begrænsninger ret til at modtage besøg af den advokat, der er beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder i øvrigt besøg af advokater, der efter retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere, jf. § 51, stk. 2.

En udenlandsk indsat har desuden uden de ovennævnte begrænsninger ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter, jf. § 51, stk. 3.

Efter § 51, stk. 4, kan besøg begrænses over for indsatte, som politiet skønner har tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med andre personer.

I § 52 er det fastsat, at kriminalforsorgsområdet kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse til at besøge den indsatte, ligesom det kan gøres til et vilkår for besøgstilladelse, at den besøgende lader sig undersøge.

I lovens § 53 findes særregler om muligheden for at overvære besøg i forhold til indsatte, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende alvorlig kriminalitet. Efter § 53, stk. 2, er der ligeledes mulighed for at overvære besøg til en indsat, som er dømt for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det.

En indsat har desuden efter § 54 ret til at have sit barn under 1 år hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet. Efter stk. 2 har en indsat desuden ret til at have sit barn, der er fyldt 1 år, men ikke 3 år, hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet, og kriminalforsorgsområdet og de sociale myndigheder finder, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til barnet.

Reglerne om besøg suppleres af bekendtgørelse nr. 108 af 30. januar 2019 om adgangen til besøg mv. til indsatte, der udestår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (besøgsbekendtgørelsen).

Efter bekendtgørelsens § 4, stk. 1, kan besøg af bestemte personer forbydes, og en meddelt besøgstilladelse kan inddrages, hvis dette i det enkelte tilfælde findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde eller af hensyn til at forebygge kriminalitet.

Bekendtgørelsens § 4, stk. 3, fastsætter desuden, at der inden der meddeles tilladelse til at besøge en indsat i et fængsel eller i et arresthus, til brug for sagen almindeligvis skal indhentes oplysninger om ansøgeren i Det Centrale Kriminalregister.

Besøg er med de undtagelser, som fremgår af straffuldbyrdslovens § 53, stk. 1 og 2, i almindelighed uoverværede, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1. Det kan dog bestemmes, at besøg skal gennemføres under overværelse af

personale i institutionen, hvis det i det enkelte tilfælde findes påkrævet ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2. Såfremt et besøg overværes, kan der stilles krav om, at samtalen mellem den besøgende og indsatte skal føres på et sprog, som den, der overværer besøget, forstår. Hvis forholdene taler derfor, kan der anvendes tolk, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 4.

Efter bekendtgørelsens § 7, stk. 1, kan et besøg afbrydes, hvis dette i det enkelte tilfælde findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at forebygge kriminalitet.

Besøg af børn kan normalt kun finde sted under ledsagelse af en voksen og med samtykke fra forældremyndighedens indehaver, jf. bekendtgørelsens § 15, stk. 1 og 2. Efter § 15, stk. 3, forudsættes det, at der indhentes en udtalelse fra de sociale myndigheder, før der kan meddeles tilladelse til besøg af børn hos indsatte, der udstår straf for drab af eller grovere volds- eller sædelighedsforbrydelser mod mindreårige.

Det påhviler kriminalforsøgsområdet løbende at være opmærksom på, om der i institutionen er indsatte, som kun har ringe forbindelse med omverdenen, jf. bekendtgørelsens § 19, stk. 1. Hvis dette er tilfældet, påhviler det kriminalforsøgsområdet at bidrage til, at den indsatte kontakts til omverdenen øges, så vidt det er muligt, og i det omfang det ud fra sikkerheds- og ordensmæssige hensyn er forsvarligt, jf. § 19, stk. 2.

2.3.1.2. Brevveksling

Straffuldbyrdslovens §§ 55 og 56 indeholder regler om indsatte adgang til at brevveksle.

Det følger af § 55, at en indsat har ret til brevveksling. Kriminalforsøgsområdet kan efter stk. 2 uden retskendelse åbne og lukke breve til og fra den indsatte. Det skal som udgangspunkt ske i den indsatte påsyn.

Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af kriminalforsøgsområdet skønnes påkrævet af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsøgs indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 55, stk. 3.

Lovens § 55, stk. 4 og 5, indeholder særlige regler om gennemlæsning af breve til og fra indsatte, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller

koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, eller indsatte som er dømt for forbrydelser, der er nævnt i straffelovens kapitel 12 og 13, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det.

I tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, kan et brev efter bestemmelse af kriminalforsorgsområdet tilbageholdes, hvis det ikke bør afsendes af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 55, stk. 6. Et tilsendt brev kan også nægtes udleveret af de årsager, som er nævnt i stk. 6. Brevet skal i disse tilfælde tilbagesendes, medmindre en tilbageholdelse anses for påkrævet af sikkerhedsmæssige hensyn, jf. stk. 7. Afsenderen skal gøres bekendt med tilbageholdelsen. Orientering kan dog undlades i indtil 4 uger, i det omfang formålet med tilbageholdelsen ellers ville forspildes, jf. stk. 8.

Efter § 56, stk. 1, har en indsat ret til ukontrolleret brevveksling med en række nærmere angivne danske og internationale myndigheder, institutioner og personer mv. Det gælder bl.a. den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den indsatte som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen eller i en verserende straffesag

Reglerne om brevveksling suppleres af reglerne i bekendtgørelse nr. 110 af 30. januar 2019 om adgangen til brevveksling for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (brevbekendtgørelsen).

2.3.1.3. Telefoni

Straffuldbyrdeslovens § 57 indeholder regler om indsattes ret til at føre telefonsamtaler.

Det følger af stk. 1, at en indsat, i det omfang det er praktisk muligt, har ret til at føre telefonsamtaler. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan dog nægtes, hvis det findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. stk. 2.

Efter § 57, stk. 3, optages, påhøres eller aflyttes telefonsamtaler i lukkede institutioner uden retskendelse, medmindre dette ikke findes nødvendigt af

de i stk. 2 nævnte hensyn. Hvis en samtale optages, påhøres eller aflyttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed. Optagelserne slettes senest 6 måneder efter, at de er foretaget.

§ 57, stk. 4 og 5, indeholder særlige regler om optagelse, påhøring og aflytning af telefonsamtaler i forhold til indsatte, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, eller indsatte som er dømt for forbrydelser, der er nævnt i straffelovens kapitel 12 og 13, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller er i risiko for at blive det.

Telefonsamtaler, som foretages med de personer, myndigheder og organisationer mv., som er nævnt i lovens § 56, stk. 1, optages, påhøres eller aflyttes ikke, jf. § 57, stk. 6.

Reglerne om telefonsamtaler suppleres af bekendtgørelse nr. 111 af 30. januar 2019 om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (telefonbekendtgørelsen).

Bekendtgørelsens § 5 fastsætter, at afgørelser om de indsattes adgang til at telefonere træffes af kriminalforsorgsområdet.

Af § 6, stk. 4, fremgår, at kriminalforsorgsområdet skal foretage hyppig stikprøvevis kontrol af telefonsamtaler, der optages i henhold til straffuldbyrdeslovens § 57, stk. 4 og 5. Kontrol sker ved, at personalet efterfølgende lytter til den optagne telefonsamtale.

Indsatte i åbne fængsler har adgang til at føre telefonsamtaler fra mønt- eller korttelefon eller lignende, ligesom indsatte kan få tilladelse til at installere egen telefon på eget opholdsrum. Herudover kan de indsattes ret til at føre telefonsamtaler gennemføres ved, at den indsatte lejer en fastmonteret mobiltelefon i eget opholdsrum, jf. bekendtgørelsens §§ 7-9.

Indsatte, der er placeret på almindelige fællesskabsafdelinger i lukkede fængsler, kan, hvor de tekniske forudsætninger for at føre kontrol er til stede, få en generel tilladelse til at telefonere til 10 telefonindehavere, som forinden skal godkendes af kriminalforsorgen, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 1. Der er til denne ordning knyttet en række krav, herunder at telefonindehaveren samtykker til, at denne kontrolleres i Det Centrale Kriminalregister, jf. § 13, stk. 2. Telefonsamtalerne efter denne ordning, der foregår fra en

telefon opsat på afdelingen, optages og kontrolleres efterfølgende stikprøvevis, jf. § 14, stk. 1. Efter bekendtgørelsens § 19 kan indsatte i lukkede fængsler ikke få tilladelse til at installere fast telefon i eget opholdsrum.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser, og Justitsministeriet finder, at der af hensyn til retsfølelsen hos ofre og pårørende samt hensynet til de personer, som den dømte i fremtiden måtte indgå i en relation med, bør ske en begrænsning i sådanne indsattes muligheder for at modtage besøg, brevveksle og telefonere.

Justitsministeriet finder, at en sådan begrænsning dels bør gælde for livstidsdømte, dels for forvaringsdømte, som er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Afgrænsningen skyldes, at forvaring efter straffelovens § 70 også kan idømmes i tilfælde, hvor der ikke nødvendigvis er tale om en ligeså grov forbrydelse, som livstidsdømte har begået. For at sidestille de to kategorier af dømte finder ministeriet det således nødvendigt at afgrænse den omfattede gruppe af forvaringsdømte til alene at omfatte dem, som er dømt for en overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid.

Set i lyset af karakteren og alvorligheden af de forbrydelser, som der i sådanne situationer er dømt for, er der et særlig hensyn at tage til retsfølelsen hos ofre og pårørende, herunder et hensyn at tage til, at det ikke skal fremstå sådan, at livstids- og forvaringsdømte kan leve et tilnærmelsesvist normalt liv med kontakt til omverdenen mv. Varetagelsen af et sådant hensyn indebærer efter Justitsministeriets opfattelse bl.a., at sådanne dømte i et tidsrum under afsoningen ikke bør kunne indgå nye relationer.

Hvad angår nye relationer, er der set eksempler på, at livstids- og forvaringsdømte indgår i tætte relationer med unge mennesker, som ikke på tidspunktet for indgåelse af relationen kan overskue de konsekvenser for eget liv, som det har at indgå i en tæt relation med en person, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser. Der er således et beskyttelseshensyn at varetage over for sådanne personer.

Hvad angår eksisterende relationer, er det Justitsministeriets opfattelse, at den indsatte fortsat bør kunne have kontakt med nærtstående og andre personer, som den pågældende har været i kontakt med, før vedkommende blev varetægtsfængslet.

Da den indsatte kontaktes til samfundet uden for institutionen i høj grad reguleres af reglerne om adgangen til besøg, brevveksling og telefoning, finder Justitsministeriet, at disse adgange bør begrænses for at varetage de ovennævnte hensyn.

En begrænsning af livstids- og forvaringsdømtes ret til brevveksling, besøg og telefoni, skal balanceres over for hensynet til den indsatte mulighed for resocialisering og senere udslusning i samfundet samt den indsatte ret til at have et familieliv og indgå i relationer. Uanset at den indsatte er dømt fængsel på livstid eller forvaring, løslades denne efter praksis ofte efter nogen tid.

Justitsministeriet finder derfor også, at reglerne om begrænsning af besøg, brevveksling og telefoni alene bør gælde, indtil der er udstået 10 år af straffetiden. Ministeriet finder, at en tidsgrænse på 10 år udgør en rigtig balancering mellem på den ene side hensynet til retsfølelsen og på den anden side den indsatte muligheder for resocialisering og senere udslusning.

Justitsministeriet finder dog, at der af hensyn til varetagelsen af de nævnte hensyn til resocialisering og senere udslusning bør indføres en mulighed for, at kriminalforsorgen konkret kan give adgang til besøg, brevveksling og telefoni med andre end nærtstående og personer, som den indsatte tidligere har haft kontakt til, bl.a. hvis det viser sig, at den pågældende indsatte ikke har familie eller andre kontakter.

Justitsministeriet finder desuden, at reglerne om begrænsning af sådanne dømtes adgang til besøg, brevveksling og telefoni bør udformes som en tilladelsesordning, således at det i alle tilfælde vil være et krav for sådanne dømte at indhente tilladelse fra kriminalforsorgen til at modtage besøg, brevveksle og telefonere.

2.3.3. Den foreslåede ordning

2.3.3.1. Det foreslås, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, som udgangspunkt skal have tilladelse, før den indsatte kan modtage

besøg, brevveksle eller telefonere. Det foreslås, at det enkelte kriminalforsorgsområde er kompetent til at meddele tilladelse efter bestemmelsen.

2.3.3.2. Det foreslås, at der skal meddeles tilladelse til besøg, brevveksling og telefoni, hvis der er tale om sådan kontakt med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Omvendt vil der ikke skulle meddeles tilladelse, hvis der er tale om kontakt med personer, som den pågældende ikke havde kontakt til før varetægtsfængslingen, det vil sige nye relationer.

Ved »nærtstående« forstår ægtefæller eller samlevende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan ligestilles med disse familiebånd.

Hvis der ikke er tale om nærtstående, vil det efter bestemmelserne være afgørende for, om der skal meddeles tilladelse, at den indsatte har haft kontakt til den pågældende før varetægtsfængslingen.

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte enten ønsker at modtage besøg fra, brevveksle med eller telefonere med. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden at kontakten har været etableret, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det er desuden ikke afgørende, at der har været en egentlig indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelsernes forstand. Omvendt vil det ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelsernes forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være opstået før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse, hvor den pågældende varetægtsfængsles i den sag, som senere fører til at den pågældende idømmes livstid eller forvaring. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling.

Hvis den pågældende har siddet varetægtsfængslet for en anden overtrædelse, end den som vedkommendes senere dømmes for, f.eks. hvis sigtelsen senere ændres til et forhold, som kan medføre livstid, vil der uanset dette skulle tages udgangspunktet i tidspunktet for denne varetægtsfængsling ved anvendelsen af bestemmelserne. Såfremt at der skulle opstå en situation, hvor den pågældende ikke forinden dom sidder varetægtsfængslet, vil bestemmelserne skulle finde anvendelse fra domstidspunktet.

2.3.3.2. Det foreslås desuden, at det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen. Såfremt det fremlagte findes utilstrækkeligt til at statuere, at der er tale om en nærtstående, eller at der etableret den nødvendige kontakt, kan tilladelse til besøg, brevveksling eller telefoni på den baggrund afslås. Der påhviler ikke en forpligtelse for kriminalforsorgen til selv at tilvejebringe bevis for, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt for varetægtsfængslingen.

2.3.3.2. Det foreslås, at reglerne om begrænsning af livstids- og forvaringsdømtes adgang til besøg, brevveksling og telefoni skal gælde, indtil 10 år af straffetiden er udstået.

Når der er forløbet 10 år, gælder de almindelige regler om besøg, brevveksling og telefoni.

Den foreslåede tidsramme på 10 år skal ses i lyset af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 2 og 3 om begrænsning af livstids- og forvaringsdømtes muligheder for at blive overført fra lukket til åbent fængsel samt begrænsning i mulighederne for udgang. Det skyldes, at det foreslås, at disse bestemmelser ligeledes gælder, indtil der er udstået 10 år af straffetiden. Indskrænkningerne i mulighederne for besøg, brevveksling og telefoni, finder således anvendelse, indtil det tidspunkt, hvor der ikke længere gælder et forbud mod, at den indsatte kommer på udgang, eller et forbud mod at den indsatte overføres fra lukket til åbent fængsel.

2.3.3.4. Det foreslås, at reglerne om begrænsning af livstids- og forvaringsdømtes muligheder for at få besøg, brevveksle og telefonere ikke skal influere på de muligheder, der i dag er for at begrænse eller i særlige tilfælde at give tilladelse til sådanne kommunikationsformer.

Hvad angår reglerne om besøg, foreslås det derfor, at bestemmelsen ikke skal finde anvendelse på den ret, som den indsatte har efter straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 2 og 3, om henholdsvis ret til besøg fra den indsattes forsvarsadvokat samt reglen om udenlandske indsattes ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter. Det foreslås desuden, at bestemmelsen ikke skal berøre den indsattes muligheder for at have børn med sig institutionen efter bestemmelsen i lovens § 54. Samtidig foreslås det, at de besøg, som sker i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse, i øvrigt kan underkastes de vilkår og begrænsninger, som fremgår af lovens § 51, stk. 4, om begrænsning af besøg i forbindelse med en voldelig konflikt mellem grupperinger, § 52 om indhentelse af forudgående tilladelse til at besøge den indsatte samt i øvrigt § 54, hvorefter det bl.a. fremgår af bestemmelsens stk. 2, at kriminalforsorgsområdet og de sociale myndigheder skal finde, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til det barn, som den indsatte passer.

Hvad angår reglerne om brevveksling, foreslås det, at bestemmelsen ikke skal finde anvendelse på den mulighed, som livstids- og forvaringsdømte har efter straffuldbyrdelseslovens § 56, hvorefter en indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med en række myndigheder og organisationer mv. Samtidig foreslås det, at besøg, som sker i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse, i øvrigt kan underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af lovens § 55.

Hvad angår reglerne om telefoni foreslås det, at begrænsningerne i straffuldbyrdelseslovens § 57 ligeledes skal finde anvendelse, således at det eksempelvis kan nægtes, at der føres en telefonsamtale, hvis dette findes nødvendigt at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, jf. § 57, stk. 2.

2.3.3.3. Det foreslås, at kriminalforsorgsområdet kan give tilladelse til besøg, brevveksling og telefoni i relation til andre end nærtstående og de personer, som den livstids- eller forvaringsdømte havde kontakt til før varetægtsfængslingen, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Bestemmelsen er bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller i øvrigt kontakt med andre, eller hvis den indsattes familie eller sådanne kontakter ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte.

Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal det overvejes, om den indsatte skal tilbydes kontakt til eksempelvis en besøgsven. Det er

således ikke en forudsætning, at den indsatte selv spørger om lov til at kommunikere med andre end nærtstående eller nære venner, før bestemmelsen kan finde anvendelse. Kriminalforsorgen skal af egen drift være opmærksom på, om den indsatte bør tilbydes kontakt, hvis de ovenstående omstændigheder gør sig gældende.

Bestemmelsen er desuden tiltænkt anvendt i de situationer, hvor en retshjælpsorganisation eller lignende ønsker at komme i kontakt med den pågældende indsatte for at bistå denne.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til dagspressen, f.eks. igennem brevveksling for eksempelvis at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4-7, og bemærkningerne hertil.

2.4. Indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes muligheder for at komme med offentlige tilkendegivelser og indskrænkning af mulighederne for at offentliggøre materiale

2.4.1. Gældende ret

Der findes ikke i dag regler for indsattes offentliggørelse af materiale, herunder bøger, artikler, billeder, lydfiler eller lignende. Indsatte, herunder livstids- og forvaringsdømte har således i dag en vis mulighed for at udgive materiale omhandlende den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for. Hvad angår indsattes muligheder for at fremsætte tilkendegivelser til offentligheden om sådanne, findes der en regel i straffuldbyrdelseslovens § 59 om indsattes muligheder for at udtale sig til medierne. Der gælder dog ikke regler for udtalelser til andre end medierne.

Indsatte i lukkede fængsler har dog ikke adgang til internettet, hvilket vanskeliggør at fremkomme med tilkendegivelser til offentligheden om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, ligesom det vanskeliggør offentliggørelse af materiale om disse forbrydelser.

Fremsættelse af tilkendegivelser til offentligheden og offentliggørelse af materiale er desuden begrænset i den forstand, at en eventuel offentliggørelse skal ske under ansvar efter straffeloven, herunder § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private

forhold eller i øvrigt af billeder den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Set i lyset af karakteren af de forbrydelser, som livstids- og forvaringsdømte, der har overtrådt en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, har begået, samt hensynet til ofre og pårørende, finder Justitsministeriet, at der er behov for at begrænse sådanne dømtes muligheder for at fremsætte tilkendegivelser til offentligheden om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, samt begrænse mulighederne for at sådanne indsatte selv kan offentliggøre materiale om disse forbrydelser.

Justitsministeriet finder eksempelvis, at en bog eller artikel, som bl.a. skildrer, hvordan den indsatte har begået den pågældende forbrydelse, ikke efter domstidspunktet bør offentliggøres af den indsatte. Det samme gør sig gældende med øvrige medier, som kan anvendes til et sådant formål, eksempelvis lydfiler eller billeder, som omhandler den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for. Hensynet gør sig efter ministeriets opfattelse også gældende, hvis der er tale om et mundtlig tilkendegivelse, som fremsættes til offentligheden af den indsatte.

En begrænsning varetager efter ministeriets opfattelse et hensyn til ofre og pårørende, da den indsatte ikke bør kunne profilere sig på sine handlinger.

En sådan begrænsning skal ligeledes ses i lyset af den gældende regel i straffuldbyrdslovens § 59, hvorefter en indsat har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan begrænses af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Bestemmelsen i § 59 gælder som nævnt alene for udtalelser til medier. Siden indførelsen af denne bestemmelse er der imidlertid set eksempler på, at sådanne indsatte kan profilere sig på sine handlinger igennem nye metoder, eksempelvis gennem udgivelsen af podcasts eller på sociale medier.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, såfremt der er tale om overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, ikke uden tilladelse offentligt må fremsætte tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids-

eller forvaringsdom for. Kriminalforsorgsområdet foreslås kompetent til at meddele en sådan tilladelse.

Det foreslås, at en sådan tilladelse skal meddeles, medmindre det vurderes, at tilkendegivelsen ikke bør fremsættes af hensyn til beskyttelse af den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen, eller hvis den er egnet til åbenbart at krænke retsfølelsen. Det foreslås desuden, at en sådan regel også skal gælde for offentliggørelse af bøger, artikler, billeder, lydfiler eller lignende.

Ved offentliggørelse forstås efter bestemmelsen, at materialet viderebringes til en større eller ubestemt kreds af personer. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den tiltalte offentliggør en beretning, et billede eller en lydfil om sine forbrydelser på et socialt medie, eller hvis den indsatte offentliggør en video herom på internettet. Omvendt vil der ikke være tale om en offentliggørelse i bestemmelsens forstand, hvis noget sådant materiale sendes til nogle enkelte familiemedlemmer.

Ved vurderingen af om tilkendegivelsen ikke bør fremsættes af hensyn til beskyttelse af den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen, eller om tilkendegivelsen åbenbart er egnet til at krænke retsfølelsen, forudsættes det, at der foretages en vurdering efter de samme momenter, som er nævnt i den gældende bestemmelse i § 59 i straffuldbyrdelsesloven, samt den praksis der er knyttet til denne bestemmelse.

Ved vurderingen af, om der er tale om ”omtale” af den eller de forbrydelser, som den pågældende er blevet dømt for, vil både direkte og indirekte omtale være omfattet. Ved direkte omtale forstås eksempelvis tilkendegivelser, som vedrører de handlinger, som vedkommende foretog i forbindelse med planlægning eller fuldbrydelse af forbrydelsen. Ved indirekte omtale forstås eksempelvis tilkendegivelser om efterfølgende tanker eller rationaliseringer om forbrydelsen.

Der kan desuden opstå tilfælde, hvor den tiltalte, foruden at være dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, samtidig er dømt for overtrædelse af andre bestemmelser, som ikke hjemler straf på livstid. Der vil i sådan en situation skulle foretages en konkret vurdering af, om overtrædelsen, som ikke hjemler straf på livstid, har en så tilstrækkelig tilknytning til den forbrydelse, som hjemler straf på livstid til, at den vil være omfattet af »den eller de forbrydelser«, som den pågældende er dømt for efter bestemmelsen.

En dom for usømmelig omgang med lig, der idømmes i forbindelse med en dom på livstid for drab, vil således som hovedregel have en tilstrækkelig tilknytning til dommen på livstid. En sådan hovedregel vil generelt kunne lægges til grund, hvis den dømte har begået lovovertrædelser, som i et vist omfang knytter sig til den overtrædelse, som vedrører en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Omvendt vil eksempelvis et tyveri, der ikke i øvrigt har forbindelse til den overtrædelse, som hjemler straf på livstid, eksempelvis hvis den indsatte op mod gerningen har stjålet en bil, ikke have en sådan tilknytning, hvilket vil have som konsekvens, at en offentlig omtale af tyveriet ikke vil være omfattet af bestemmelsen.

Det foreslås desuden, at begrænsningerne skal finde anvendelse, hvor en sådan offentliggørelse foretages af en anden fysisk person på vegne af den indsatte. Dette er eksempelvis tilfældet, hvis den indsatte beder en fysisk person uden for institutionen om at offentliggøre materiale, som vedrører den eller de forbrydelser, som den indsatte har fået en livstids- eller forvaringsdom for. Dette kan eksempelvis være motiveret af, at en indsat i et lukket fængsel ikke har adgang til internettet, og derved har vanskeligt ved at fremsætte tilkendegivelser eller viderebringe materiale.

Den foreslåede bestemmelse vil alene finde anvendelse i de tilfælde, hvor den indsatte selv, eller en anden fysisk person på vegne af den indsatte offentliggør en tilkendegivelse eller materiale vedrørende den eller de pågældende forbrydelser. Bestemmelsen finder således ikke anvendelse, hvis der er tale om, at et medie, f.eks. et forlag, udgiver og dermed offentliggør en bog, som den indsatte har skrevet, og som indeholder oplysninger om den eller de pågældende forbrydelser. Hvad angår tilfældet, hvor en anden end den indsatte offentliggør en sådan tilkendegivelse eller noget sådant materiale, skal dette ske på vegne af den indsatte. Det betyder, at en person, som generelt og uden kontakt til den livstids- og forvaringsdømte offentliggør sådanne tilkendegivelser eller materiale, ikke vil være omfattet af bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 10, og bemærkningerne hertil.

2.5. Skærpelse af disciplinærstrafsystemet for livstids- og forvaringsdømte

2.5.1. Gældende ret

Straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 indeholder bl.a. regler om disciplinærstraf, jf. lovens §§ 67-72. En disciplinærstraf er en administrativ, pønalt reaktion over for indsatte på en ikke tilladt adfærd.

Lovens § 67 bestemmer hvilke handlinger, som straffes disciplinært. Som eksempler kan nævnes indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, ved overtrædelse af de regler eller anvisninger, der gælder for rygning i institutionen eller ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen.

Som disciplinærstraf kan efter § 68 anvendes advarsel, bøde og strafcelle. Disciplinærstraf i form af strafcelle kan dog kun anvendes for de overtrædelser, som er opregnet i bestemmelsens stk. 2.

Lovens § 69 og § 70 indeholder regler om, hvordan henholdsvis en disciplinærstraf i form af bøde og en disciplinærstraf i form af strafcelle udmåles. I begge tilfælde skal størrelsen af straffen fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Hvad angår bøde kan denne dog højst udgøre et beløb svarende til det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse, med fradrag af den del af vederlaget, som er beregnet til dækning af personlige fornødenheder. Hvad angår strafcelle kan der højst idømmes en sådan disciplinærstraf i et tidsrum af 4 uger, dog højst 7 dage for unge under 18 år, medmindre sagen angår vold mod personale i institutionen. En indsat, der er ikendt strafcelle, anbringes i en særlig afdeling eller eget opholdsrum eller i et arresthus. Under anbringelsen er den indsatte udelukket fra fællesskab i institutionen. Unge under 18 år kan dog deltage i beskæftigelse i institutionen, medmindre konkrete grunde taler herimod.

Det følger derudover af § 71, at den indsatte kan anbringes i forhørscele, hvis der er begrundet mistanke om, at den indsatte har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, og hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen. Anbringelse i forhørscele må ikke udstrækkes i længere tid end undersøgelsen nødvendiggør og kan højst vare i 5 dage.

Reglerne om disciplinærstraf suppleres af bekendtgørelse nr. 105 af 30. januar 2019 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørs-celle og behandlingen af disciplinærsager (disciplinærbekendtgørelsen).

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder, at der bør være en konsekvens ved, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, overtræder de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7, om, at der skal indhentes tilladelse, før sådanne indsatte kan modtage besøg, brevveksle eller telefonere, samt lovforslagets § 1, nr. 10, om indskrænkning af livstids- og forvaringsdømtes muligheder for at komme med tilkendegivelser til offentligheden om egne forbrydelser og indskrænkning af mulighederne for at offentliggøre materiale om egne eller andres forbrydelser.

Der findes på den baggrund behov for at indføre hjemmel til, at sådanne overtrædelser skal straffes disciplinært. Det findes desuden hensigtsmæssigt at indføre en ordning, hvorefter andre indsatte, som hjælper den livstids- eller forvaringsdømte til en overtrædelse af den foreslåede § 59 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, ligeledes skal straffes disciplinært.

Justitsministeriet finder desuden, at den livstids- eller forvaringsdømte skal kunne ifalde en ny form for supplerende disciplinærstraf. Således bør der være mulighed for, at en livstids- eller forvaringsdømte, hvis denne flere gange har overtrådt den foreslåede § 51 a, § 55 a og § 57 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7, afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at en indsat, der overtræder én eller flere af tilladelseskravene i besøgs- og kommunikationsreglerne i de foreslåede § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, og § 57 a, stk. 1, skal ikendes disciplinærstraf. Da de nævnte besøgs- og kommunikationsregler alene finder anvendelse for indsatte, der udstår fængsel på livstid eller er idømt forvaring, såfremt der er tale om overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, vil bestemmelsen om disciplinærstraf også alene finde anvendelse for sådanne indsatte.

Det foreslås desuden, at en indsat, der overtræder reglerne om, at der skal indhentes tilladelse, inden der fremsættes offentlige tilkendegivelser eller offentliggørelse af materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, i den foreslåede § 59 a, stk. 1, skal ikendes disciplinærstraf. Denne bestemmelse vil også alene finde

anvendelse for indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, såfremt der er tale om overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid.

Det foreslås endvidere, at der skal ikendes disciplinærstraf over for andre end den indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, hvis denne anden indsatte viderebringer eller offentliggør budskaber i strid den foreslåede § 59 a, stk. 1, på vegne af en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Hvis den livstids- eller forvaringsdømte får hjælp af en anden indsat til at overtræde bestemmelserne, vil denne anden indsatte således også ifalde disciplinærstraf. Det kunne eksempelvis være tilfældet, hvis der uden tilladelse ydes hjælp til at offentliggøre materiale om de forbrydelser, som den livstids- eller forvaringsdømte har begået fra et åbent fængsel, hvor indsatte har bedre adgang til internet mv.

Det foreslås desuden, at der indføres en bestemmelse, som skal udgøre et supplement til disciplinærstraf for livstids- og forvaringsdømte. Således foreslås der indført en bestemmelse, hvorefter kriminalforsorgsområdet kan bestemme, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, og som flere gange har overtrådt én eller flere af de foreslåede bestemmelser i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, skal afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum.

Det foreslås således, at bestemmelsen alene finder anvendelse i gentagelsestilfælde. Den dømte vil således alene kunne ikendes almindelig disciplinærstraf ved en førstegangsovertrædelse af én eller flere af bestemmelserne. Såfremt der er tale om et gentagelsestilfælde, kan en anvendelse af bestemmelsen være relevant som et supplement, dvs. et tillæg, til disciplinærstraf.

Bestemmelsen finder anvendelse, uanset at den indsatte alene har overtrådt eksempelvis reglerne om telefoni og ikke reglerne om brevveksling og besøg. En overtrædelse af reglerne vedrørende én kommunikationsform vil således have konsekvenser for alle kommunikationsformer.

Ved anvendelse af bestemmelsen vil den indsattes derfor ikke kunne få besøg, brevveksle eller telefonere i et nærmere bestemt tidsrum. Den indsatte vil i tidsrummet således også være afskåret fra eksempelvis at få besøg fra nærtstående. Såfremt kriminalforsorgsområdet modtager breve til den ind-

satte i løbet af tidsrummet, hvor denne ikke må brevveksle, skal disse udleveres til den indsatte ved udløbet af tidsrummet. Hvis den indsatte modtager breve fra myndigheder eller lignende, skal disse dog udleveres til den indsatte som normalt.

Det foreslås, at den indsatte skal afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et »nærmere bestemt tidsrum«. Herved forstås, at den indsatte skal afskæres kontakt i et tidsrum på fire uger den første gang, bestemmelsen finder anvendelse. I tilfælde af gentagne overtrædelser, bør tidsrummet som udgangspunkt udmåles til en periode på dobbelt så lang tid som den forudgående, således at den indsatte afskæres kontakt i 8 uger ved en overtrædelse anden gang. Dette udgangspunkt kan dog fraviges i nedadgående retning, hvis der eksempelvis er forløbet flere år mellem de to overtrædelser, eller hvis den indsatte har overtrådt bestemmelserne så mange gange, at en afskæring af kontakt findes at være uforholdsmæssigt lang.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 12 og 13, og bemærkningerne hertil.

2.6. Straf for livstids- eller forvaringsdømtes overtrædelse af reglerne om kontakt med omverdenen mv.

2.6.1. Gældende ret

Det er efter gældende ret ikke muligt at idømme straf for overtrædelse af reglerne om besøg, brevveksling og telefoni i straffuldbyrdsloven. For indsatte vil der dog være mulighed for at ikende disciplinærstraf. Der henvises til afsnit 2.5.1 for en nærmere beskrivelse af disse regler.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Med lovforslaget foreslås der indført bestemmelser om begrænsning af livstids- og visse forvaringsdømtes muligheder for kontakt til samfundet uden for institutionen, jf. de foreslåede bestemmelser i § 51 a, § 55 a og § 57 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7. Der foreslås desuden indført bestemmelser om indskrænkning af sådanne dømtes muligheder for at komme med tilkendegivelser til offentligheden om egne eller andres forbrydelser og indskrænkning af mulighederne for at offentliggøre materiale om egne eller andres forbrydelser, jf. den foreslåede bestemmelse i § 59 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Med lovforslaget foreslås det desuden, at den indsattes overtrædelser af de nævnte bestemmelser skal straffes med disciplinærstraf, jf. de foreslåede bestemmelser i straffuldbyrdslovens § 67, nr. 10, 11 og 12, jf. lovforslagets

§ 1, nr. 11, og at denne straf kan suppleres af forbud mod kontakt med samfundet uden for institutionen i et nærmere bestemt tidsrum, jf. den foreslåede bestemmelse i § 59 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Justitsministeriet finder, at der af hensyn til en effektiv håndhævelse af reglerne bør indføres mulighed for, at en overtrædelse af reglerne kan straffes med bøde.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indføres et nyt kapitel 22 b i straffuldbydelsesloven indeholdende én strafbestemmelse, hvorefter den, der overtræder § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, § 57 a, stk. 1, eller § 59 a, stk. 1, straffes med bøde.

Bestemmelsen finder eksempelvis anvendelse i de tilfælde, hvor en livstids- eller forvaringsdømt, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, der hjemler straf på livstid, uden tilladelse og dermed i strid med de foreslåede bestemmelser får kontakt igennem besøg, brevveksling og telefoni. Strafbestemmelsen vil ikke finde anvendelse i de tilfælde, hvor der ikke efter de foreslåede bestemmelser i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, er krav om tilladelse, eksempelvis hvis der er tale om brevveksling med offentlige myndigheder eller organisationer mv., hvormed den indsatte har ret til ukontrolleret brevveksling, jf. straffuldbydelseslovens § 56.

Bestemmelsen kan ligeledes finde anvendelse i de tilfælde, hvor en person uden for institutionen medvirker til, at en indsat overtræder bestemmelsen. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis en nærtstående til en livstids- eller forvaringsdømt faciliterer telefonisk kontakt til en person, hvor der er krav om tilladelse, som den indsatte ikke har fået af kriminalforsorgsområdet forinden.

Det foreslås endvidere, at bestemmelsen skal finde anvendelse for overtrædelse af den foreslåede § 59 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Dette indebærer, at sådanne indsatte kan straffes med bøde, såfremt den pågældende uden tilladelse offentligt fremsætter tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Også denne del af bestemmelsen kan finde anvendelse i de tilfælde, hvor en person uden for institutionen medvirker til, at en indsat overtræder den fo-

reslåede § 59 a. Det er eksempelvis tilfældet, hvor en person uden for institutionen offentligt fremsætter tilkendegivelser eller offentliggør materiale for sådanne indsatte, når dette sker på vegne af den indsatte. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte beder en person uden for institutionen om offentligt at viderebringe et budskab, som vedrører den eller de pågældende forbrydelser, og som ikke bør fremsættes af hensyn til beskyttelse af den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen eller er egnet til åbenbart at krænke retsfølelsen.

Det foreslås, at bestemmelsen alene finder anvendelse for fysiske personer. Der foreslås således ikke indført hjemmel til at straffe juridiske personer med bøde for medvirken til overtrædelse af bestemmelserne.

Derudover indebærer den foreslåede bestemmelse, at medier, som er omfattet af medieansvarsloven, ikke kan straffes for medvirken til overtrædelse af bestemmelsen. Hvis et medie offentligt viderebringer en tilkendegivelse eller offentliggør materiale fra den indsatte, som vedrører den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstidsdom for, vil mediet således ikke kunne straffes efter bestemmelsen. En sådan viderebringelse vil dog som normalt skulle ske inden for rammerne af straffeloven og de regler, som medier i øvrigt er underlagt, herunder de presseetiske regler.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 14, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringsomkostninger for det offentlige

[Under afklaring]

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klima- og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have klima- eller miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den [dato] 2021 til den [dato] 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

[Liste over hørte myndigheder og organisationer mv.]

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindredgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, an- før »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, an- før »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	[Ingen]	[Ingen]
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.	

Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/ Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X
--	----	----------

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af den gældende bestemmelse i straffuldbydelseslovens § 22, stk. 2, at fuldbyrdelse af en fængselsstraf på livstid skal ske i lukket fængsel, idet det dog er muligt, at fuldbyrdelsen kan ske i åbent fængsel, hvis det ikke findes betænkeligt. Fuldbyrdelse af forvaring sker efter straffuldbydelseslovens § 105, stk. 1, efter lovens kapitel 2 og afsnit II, dog med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Den foreslåede bestemmelse i § 22 a, stk. 1, vil medføre, at fuldbyrdelse af en straf på livstid eller forvaringsdom, såfremt den forvaringsdømte er dømt for overtrædelse af en bestemmelse i straffeloven, som hjemler straf på livstid, altid skal påbegyndes i lukket fængsel, uanset bestemmelsen i § 22.

Til nr. 2

Efter den gældende bestemmelse i straffuldbydelseslovens § 24, skal en indsat i et lukket fængsel overføres til åbent fængsel, når betingelserne i § 22, stk. 3-6, og § 25, stk. 2-4 og 6, ikke længere opfyldt, eller når overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke anses for betænkeligt, jf. § 24, stk. 1, nr. 2. Efter § 24, stk. 2, kan en overførsel til åbent fængsel dog undlades, hvis den resterende straffetid er ganske kort.

Den foreslåede bestemmelse i § 24 a, stk. 1, vil medføre, at indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, hvis der er tale om overtrædelse af en bestemmelse i straffeloven, som hjemler straf på livstid,

uanset § 24, stk. 1, nr. 2, ikke kan overføres fra lukket til åbent fængsel, indtil 10 år af straffetiden er udstået.

Den foreslåede bestemmelse indebærer således en fravigelse af § 24, for så vidt angår livstids- og forvaringsdømte. For så vidt angår forvaringsdømte vil bestemmelsen dog alene finde anvendelse, hvis den forvaringsdømte er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid.

Bestemmelsen vil være tidsmæssigt afgrænset således, at den gælder, indtil der er udstået 10 år af straffetiden. Den tidsmæssige anvendelse af bestemmelsen vil være sammenfaldende med afsoningstiden. Ved fastlæggelsen af den tidsmæssige anvendelse af bestemmelsen vil der således skulle tages hensyn til straffelovens § 86 om afkorting i den idømte fængselsstraf, hvis den pågældende f.eks. har været varetægtsfængslet.

Bestemmelsen indebærer ikke, at sådanne dømte har krav på at blive overført til et åbent fængsel, når 10 år af straffetiden er udstået. Den foreslåede bestemmelse i § 24 a, stk. 2, indebærer da, at spørgsmålet om overførsel fra lukket til åbent fængsel vil skulle vurderes af kriminalforsorgen efter den gældende bestemmelse i § 24, stk. 1, nr. 2, det vil sig eud fra, om en overførsel til åbent fængsel er betænkelig.

Den foreslåede bestemmelse i § 24 a, stk. 3, vil indebære, at det enkelte kriminalforsorgsområde har mulighed for undtagelsesvist at bestemme, at der ikke skal gælde et krav om, at den indsatte skal afsone i lukket fængsel, når dette sker af hensyn til den indsattes helbred.

Kravet om, at muligheden undtagelsesvist kan anvendes af hensyn til den indsattes helbred, indebærer, at der skal foreligge lægelig dokumentation for, at den indsattes fortsatte afsoning i lukket regi er skadeligt for dennes helbred. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis den indsatte udvikler demenssygdom eller andre former for mental redaktion. Det kan ligeledes være tilfældet, hvis den dømte har eller får fysiske handicaps, som medfører, at det ikke vil kunne lade sig gøre at udstå straffen i lukket regi.

Til nr. 3

Efter de gældende bestemmelser i straffuldbyrdslovens §§ 46-50 kan indsatte opnå tilladelse til udgang. Dette gælder også indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring.

Indsatte kan efter lovens § 46 få tilladelse til udgang, når udgangsformålet f.eks. er rimeligt begrundet i familiemæssige eller andre personlige hensyn. Der må desuden ikke være bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgangen vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen. Det er desuden et krav, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Udgang kan desuden ske ledsaget eller uledsaget. Ved ledsaget udgang forstås, at den indsattes udgang sker under opsyn fra én eller flere udgangsledsagere.

Den foreslåede bestemmelse i § 49 a vil indebære en tidsmæssig begrænsning af mulighederne for at opnå tilladelse til udgang for indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring. For så vidt angår forvaringsdømte vil bestemmelsen dog alene finde anvendelse, hvis den forvaringsdømte er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid.

Bestemmelsen vil således medføre, at sådanne indsatte som udgangspunkt først kan opnå tilladelse til udgang, når 10 år af straffetiden er udstået. Den tidsmæssige anvendelse af bestemmelsen vil være sammenfaldende med afsoningstiden. Ved fastlæggelsen af den tidsmæssige anvendelse af bestemmelsen vil der således skulle tages hensyn til straffelovens § 86 om afkorting i den idømte fængselsstraf, hvis den pågældende f.eks. har været varetægtsfængslet.

Bestemmelsen indebærer ikke, at den indsatte automatisk opnår ret til udgang – det være sig ledsaget eller uledsaget – efter udløbet af de 10 år. Det er en forudsætning med bestemmelsen, at der ved vurderingen af, om udgang bør tillades efter udløbet af de 10 år, vil skulle foretages en konkret vurdering heraf af kriminalforsorgen. Denne vurdering vil som normalt skulle foretages i overensstemmelse med den gældende praksis, der findes for meddelelse af tilladelse til livstids- og forvaringsdømte.

Efter bestemmelsen vil det være muligt at opnå tilladelse til udgang, hvis det sker til særlige formål.

Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde og forudsættes anvendt i de tilfælde, hvor kriminalforsorgsområdet i øvrigt ville meddele en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse

af en bestemmelse, der hjemler straf på livstid, tilladelse til udgang til særlige formål i overensstemmelse med udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1. Således vil der ikke kunne meddeles tilladelse til udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2. Bestemmelsen giver desuden mulighed for at meddele tilladelse til udgang i helt ekstraordinære situationer. Det er eksempelvis tilfældet, hvis der er et særligt hensyn at tage til den indsatte børns.

Hvis kriminalforsorgsområdet meddeler tilladelse efter bestemmelsen, skal den indsatte altid være ledsaget under udgangen.

Til nr. 4

Efter straffuldbyrdslovens § 51 har indsatte, der f.eks. udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring, ret til mindst ét ugentligt besøg af mindst én times varighed og så vidt muligt at to timers varighed.

Sådanne indsatte har desuden bl.a. ret til frit besøg fra den advokat, som er beskikket eller valgt som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen.

Besøg kan begrænses over for indsatte, som politiet skønner har tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med andre personer, jf. lovens § 51, stk. 4.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 1, vil som noget nyt indebære, at indsatte, der udstår fængselstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal indhente tilladelse til besøg. Det enkelte kriminalforsorgsområde er kompetent til at meddele tilladelse efter bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 2, 1. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til besøg, hvis der er tale om besøg fra nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Med udtrykket »nærtstående« forstår ægtefæller eller samlevende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan ligestilles med disse familiebånd.

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte enten ønsker at

modtage besøg fra, brevveksle med eller telefonere med. Det er ikke afgørende, hvor lang tid, der er gået siden, at kontakten har været etableret, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det er desuden ikke afgørende, at der har været en egentlig indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelse-ernes forstand. Omvendt vil det ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelse-ernes forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være etableret før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse, hvor den pågældende varetægtsfængsles i den sag, som senere fører til at den pågældende idømmes livstid eller forvaring. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling.

Såfremt der er tale om enten en nærtstående eller en person, som den indsatte havde kontakt med før varetægtsfængslingen, vil kriminalforsorgsområdet være forpligtet til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Besøg vil dog, som det fremgår nedenfor ved omtalen af den foreslåede § 51, stk. 5, dog fortsat kunne underkastes de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 51, stk. 4, § 52 og § 54, hvilket i praksis kan betyde, at besøg alligevel kan afskæres.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 2, 2. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgsområdet kan give tilladelse til besøg af andre, hvis særlige omstændigheder taler derfor. Det indebærer, at der kan gives tilladelse til besøg fra andre end nærtstående, eller andre personer end dem, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Det beror på en konkret vurdering, om der skal meddeles tilladelse efter bestemmelsen. Der skal ved denne vurdering tage hensyn til den indsattes muligheder for at have social omgang med andre mennesker samt den indsattes muligheder for eksempelvis at få kontakt til organisationer mv., som bistår den indsatte i en verserende sag hos en offentlig myndighed.

Bestemmelsen er herefter bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det af kriminalforsorgsområdet kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller andre kontakter, eller hvis disse ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte. Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal kriminalforsorgsområdet af egen drift overveje, om den indsatte bør tilbydes kontakt med andre, eksempelvis en besøgsven.

Bestemmelsen er derudover bl.a. tiltænkt anvendt i situationer, hvor eksempelvis en retshjælpsorganisation ønsker at komme i kontakt med en indsat om en sag, og hvor det findes formålstjenligt, at kontakten sker ved et besøg.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til dagspressen, f.eks. for at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 3, vil indebære, at reglen i stk. 1 alene finder anvendelse, indtil 10 år af straffetiden er udstået.

Ved fastlæggelsen af den tidsmæssige anvendelse af bestemmelsen vil der således skulle tages hensyn til straffelovens § 86 om afkøring i den idømte fængselsstraf, hvis den pågældende f.eks. har været varetægtsfængslet.

Når 10 år af straffetiden er udstået, gælder de almindelige regler om besøg i straffuldbyrdelsesloven, og den indsattes fremtidige muligheder for besøg skal således på dette tidspunkt vurderes efter disse bestemmelser.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 4, vil indebære, at den indsatte uanset stk. 1, fortsat vil kunne modtage besøg fra sin forsvarer i overensstemmelse med det, som fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 2, og at udenlandske indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, uanset stk. 1, vil have ret til samtale med hjemlandes diplomatiske eller konsulære repræsentanter, jf. lovens § 51, stk. 2.

Bestemmelsen indebærer desuden, at den indsatte uanset stk. 1 fortsat har ret til efter straffuldbyrdelseslovens § 54, under visse betingelser at have sit barn under 1 år hos sig i institutionen.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 5, vil indebære, at kriminalforsorgen fortsat har mulighed for at underkaste besøg, som sker i overensstemmelse med stk. 1, de begrænsninger, som i øvrigt er mulige for besøg i dag.

Dette indebærer, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, og som modtager besøg efter stk. 1, fortsat kan afskæres denne ret, hvis eksempelvis politiet skønner, at den indsatte har tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med andre personer, og den indsatte modtager besøg fra en person, som tillige har en tilknytning til den pågældende gruppe af personer, jf. straffuldbyrddelseslovens § 51, stk. 4.

Ligeledes kan kriminalforsorgsområdet fortsat bestemme, at der uanset, at et besøg sker i overensstemmelse med stk. 1, skal indhentes forudgående tilladelse til at besøge en indsat, som udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, jf. straffuldbyrddelseslovens § 52.

Endelig kan den indsattes ret efter § 54 om at have sit barn i institutionen begrænses i medfør af bestemmelsen, uanset at besøget sker i overensstemmelse med stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 5, vil indebære, at det er op til den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Bestemmelsen vil indebære, at bevisbyrden påhviler den indsatte. Kriminalforsorgen har således ikke en forpligtelse til selv at tilvejebringe bevis herfor eller til i øvrigt hjælpe den indsatte med at skaffe bevis for, at der er tale om en nærtstående, eller en person som den indsatte har været i kontakt med før varetægtsfængslingen. Hvis kriminalforsorgen finder, at der ikke er fremlagt tilstrækkeligt bevis herfor, kan tilladelse til besøg på denne baggrund nægtes.

Til nr. 5

Efter den nugældende bestemmelse i straffuldbyrddelseslovens § 55, stk. 3, kan gennemlæsning af breve til og fra en indsat alene ske, hvis dette af kriminalforsorgsområdet skønnes påkrævet af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

Den foreslåede tilføjelse i § 55, stk. 3, vil indebære, at kriminalforsorgsområdet også får adgang til at gennemlæse breve til og fra en indsat, hvis det

skønnes påkrævet af hensyn til overholdelse af § 55 a, om begrænsning af mulighederne for brevveksling for indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid.

Bestemmelsen er tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor kriminalforsorgsområdet skønner det påkrævet at undersøge, om en sådan indsat brevveksler inden for rammerne af den foreslåede § 55 a, dvs. om den indsatte alene brevveksler efter tilladelse, medmindre dette ikke er påkrævet.

Til nr. 6

Efter straffuldbyrdslovens § 55 har indsatte, der f.eks. udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, ret til brevveksling. Kriminalforsorgsområdet kan uden retskendelse åbne og lukke breve til og fra den indsatte, jf. § 55, stk. 2.

Breve kan efter § 53, stk. 3, gennemlæses, hvis dette af kriminalforsorgsområdet skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

I § 55, stk. 4 og 5, er det bestemt, at breve til og fra indsatte som udgangspunkt skal gennemlæses i de tilfælde, som bestemmelserne opregner.

Efter lovens § 56 har indsatte ret til ukontrolleret brevveksling med en række offentlige myndigheder og organisationer mv., og den advokat som af den pågældende er valgt eller beskikket i den straffesag, som har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag. Det samme gælder i øvrigt brevveksling med advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 1, vil som noget nyt indebære, at indsatte, der udstår fængselstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal indhente tilladelse til brevveksling. Det enkelte kriminalforsorgsområde er kompetent efter bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 2, 1. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til brevveksling, hvis der er tale om

brevveksling med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Med udtrykket »nærtstående« forstås ægtefæller eller samlevende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan ligestilles med disse familiebånd.

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte enten ønsker at modtage besøg fra, brevveksle med eller telefonere med. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden, at kontakten har været etableret, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det er desuden ikke afgørende, at der har været en egentlig indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelsernes forstand. Omvendt vil det ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelsernes forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være opstået før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse i den sag, som senere fører til at den pågældende idømmes livstid eller forvaring, hvor den pågældende varetægtsfængsles. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling.

Såfremt der er tale om enten en nærtstående eller en person, som den indsatte havde kontakt med før varetægtsfængslingen, vil kriminalforsorgsområdet være forpligtet til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Brevveksling kan dog, som det fremgår nedenfor ved omtalen af den foreslåede § 55, stk. 5, fortsat underkastes de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 55, hvilket i praksis kan betyde, at brevveksling alligevel kan afskæres.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 2, 2. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgsområdet kan tillade, at den indsatte brevveksler med andre, hvis

særlige omstændigheder taler derfor. Det indebærer, at der kan gives tilladelse til brevveksling med andre end nærtstående, eller andre personer end dem, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Det beror på en konkret vurdering, om der skal meddeles tilladelse efter bestemmelsen. Der skal ved denne vurdering tage hensyn til den indsattes muligheder for at have social omgang med andre mennesker samt den indsattes muligheder for eksempelvis at få kontakt til organisationer mv., som bistår den indsatte i en verserende sag hos en offentlig myndighed.

Bestemmelsen er herefter bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det af kriminalforsorgsområdet kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller andre kontakter, eller hvis disse ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte. Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal kriminalforsorgsområdet af egen drift overveje, om den indsatte bør tilbydes kontakt med andre, eksempelvis en besøgsven, som den indsatte tillige kan brevveksle med.

Bestemmelsen er derudover bl.a. tiltænkt anvendt i situationer, hvor eksempelvis en retshjælpsorganisation ønsker at komme i kontakt med en indsat om en sag, og hvor det findes formålstjenligt, at kontakten sker ved brevveksling.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til dagspressen, f.eks. for at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 3, vil indebære, at reglen i stk. 1 alene finder anvendelse, indtil 10 år af straffetiden er udstået.

Når 10 år af straffetiden er udstået, gælder de almindelige regler om brevveksling i straffuldbyrdelsesloven, og den indsattes fremtidige muligheder for brevveksling skal således på dette tidspunkt vurderes efter disse bestemmelser.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 4, vil indebære, at den indsatte uanset stk. 1, fortsat vil have ret til ukontrolleret brevveksling med de myndigheder og organisationer mv. og forsvarere mv., som følger af straffuldbyrdelseslovens § 56.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 5, vil indebære, at kriminalforsorgsområdet fortsat har mulighed for at underkaste brevveksling, som sker i overensstemmelse med stk. 1, de begrænsninger, som i øvrigt er mulige for brevveksling i dag. Det indebærer f.eks., at kriminalforsorgsområdet fortsat kan tilbageholde breve til og fra en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, uanset at brevvekslingen er sket i overensstemmelse med stk. 1, hvis dette efter lovens § 55, stk. 6, findes nødvendigt.

Breve til og fra en sådan indsat, skal desuden uanset stk. 1 gennemlæses, hvis de nævnte hensyn og betingelser i § 55, stk. 4 eller 5, er opfyldt.

Den foreslåede bestemmelse i § 55 a, stk. 6, vil indebære, at det er op til den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der har været etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Bestemmelsen vil indebære, at bevisbyrden påhviler den indsatte. Kriminalforsorgen har således ikke en forpligtelse til selv at tilvejebringe bevis herfor eller i øvrigt hjælpe den indsatte med at skaffe bevis for, at der er tale om en nærtstående, eller en person, som den indsatte har været i kontakt med før varetægtsfængslingen. Hvis kriminalforsorgen finder, at der ikke er fremlagt tilstrækkeligt bevis herfor, kan tilladelse til brevveksling på denne baggrund afslås.

Til nr. 7

Efter straffuldbyrdeleslovens § 57 har en indsat, der bl.a. udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, i det omfang det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler.

Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes, hvis det findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. § 57, stk. 2.

Telefonsamtaler kan desuden optages, påhøres eller aflyttes i overensstemmelse med reglerne i § 57, stk. 3. Dette må dog ikke ske for telefonsamtaler, som foretages med de personer, myndigheder og organisationer mv., som er nævnt i lovens § 56, stk. 1.

§ 57, stk. 4 og 5, indeholder særlige regler om optagelse, påhøring og aflytning af telefonsamtaler i forhold til indsatte, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, eller indsatte som er dømt for forbrydelser, der er nævnt i straffelovens kapitel 12 og 13, eller som af kriminalforsorgen skønnes at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 1, vil som noget nyt indebære, at indsatte, der udstår fængsel på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal indhente tilladelse til at føre telefonsamtaler. Det enkelte kriminalforsorgsområde er kompetent til at meddele tilladelse efter bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 2, 1. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til at føre telefonsamtaler, hvis der er tale om en telefonsamtale med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Med udtrykket »nærtstående« forstår ægtefæller eller samlevende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan ligestilles med disse familiebånd.

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte enten ønsker at modtage besøg fra, brevveksle med eller telefonere med. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden, at kontakten har været etableret, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det er desuden ikke afgørende, at der har været en egentlig indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelsesens forstand. Omvendt vil det ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelsesens forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være opstået før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse, hvor den pågældende varetægtsfængsles i den sag, som senere fører til at den pågældende idømmes livstid eller forvaring. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling.

Såfremt der er tale om enten en nærtstående eller en person, som den indsatte havde kontakt med før varetægtsfængslingen, vil kriminalforsorgsområdet være forpligtet til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Muligheden for at føre telefonsamtaler vil dog, som det fremgår nedenfor ved omtalen af den foreslåede § 57 a, stk. 7, fortsat kunne underkastes de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 57.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 2, 2. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgsområdet kan tillade, at den indsatte fører telefonsamtaler med andre, hvis særlige omstændigheder taler derfor. Det indebærer, at der kan gives tilladelse til at føre telefonsamtaler med andre end nærtstående, eller andre personer end dem, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Det beror på en konkret vurdering, om der skal meddeles tilladelse efter bestemmelsen. Der skal ved denne vurdering tage hensyn til den indsattes muligheder for at have social omgang med andre mennesker samt den indsattes muligheder for eksempelvis at få kontakt til organisationer mv., som bistår den indsatte i en verserende sag hos en offentlig myndighed.

Bestemmelsen er herefter bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det af kriminalforsorgsområdet kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller andre kontakter, eller hvis disse ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte. Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal kriminalforsorgsområdet af egen drift overveje, om den indsatte bør tilbydes kontakt med andre, eksempelvis en besøgsven, som den indsatte tillige kan brevveksle med.

Bestemmelsen er derudover bl.a. tiltænkt anvendt i situationer, hvor eksempelvis en retshjælpsorganisation ønsker at komme i kontakt med en indsat om en sag, og hvor det findes formålstjenligt, at kontakten sker over telefon.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til dagspressen, f.eks. for at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 3, vil indebære, at reglen i stk. 1 alene finder anvendelse, indtil 10 år af straffetiden er udstået.

Når 10 år af straffetiden er udstået, gælder de almindelige regler om telefoni i straffuldbyrdelsesloven, og den indsattes fremtidige muligheder for at føre telefonsamtaler skal således på dette tidspunkt vurderes efter § 57.

Den foreslåede bestemmelsen i § 57 a, stk. 4, vil indebære, at det forsat vil være muligt at underkaste telefonsamtaler, hvor der er indhentet tilladelse efter stk. 1, de begrænsninger, som i dag følger af § 57.

Uanset at der er indhentet tilladelse efter stk. 1 vil det således eksempelvis fortsat være muligt at nægte adgang til telefonsamtaler i overensstemmelse med § 57, stk. 2, ligesom det vil være muligt at optage påhøre eller aflytte telefonsamtaler i overensstemmelse med reglerne i § 57, stk. 4 og 5.

Den foreslåede bestemmelse i § 57 a, stk. 5, vil indebære, at det er op til den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der har været etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

Bestemmelsen vil indebære, at bevisbyrden påhviler den indsatte. Kriminalforsorgen har således ikke en forpligtelse til selv at tilvejebringe bevis herfor eller i øvrigt hjælpe den indsatte med at skaffe bevis for, at der er tale om en nærtstående, eller en person som den indsatte har været i kontakt for varetægtsfængslingen. Hvis kriminalforsorgen finder, at der ikke er fremlagt tilstrækkeligt bevis herfor, kan tilladelse til at føre en telefonsamtale med den pågældende på den baggrund afslås.

Til nr. 8

En indsat har efter straffuldbyrdelseslovens § 59, stk. 1, ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan dog begrænses, bl.a. for at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. § 59, stk. 2.

Efter gældende ret har indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, således ret til at udtale sig til medierne, idet denne ret dog kan begrænses.

Den foreslåede bestemmelse i § 59, stk. 3, er en konsekvens af de foreslåede bestemmelser i §§ 51 a, 55 a og 57 a, om begrænsning af livstids- og visse forvaringsdømtes muligheder for besøg, brevveksling og telefoni. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at disse regler ikke gælder, hvis sådanne indsatte har fået adgang til i institutionen at udtale sig til medierne.

Bestemmelsen har således til formål at modvirke en situation, hvor den indsatte udtaler sig til medierne i overensstemmelse med § 59, men hvor en sådan udtalelse til medierne – eksempelvis hvis den sker over telefon – samtidig vil udgøre en overtrædelse af §§ 51 a, 55 a eller 57 a, fordi det pågældende medie hverken er nærtstående eller en person, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Til nr. 9

Den foreslås, at der indsættes en ny overskrift i kapitel 9 i straffuldbyrdesloven. Forslaget er en konsekvens af den foreslåede § 59 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 11.

Til nr. 10

Der findes ikke i dag regler for indsattes muligheder for at fremsætte offentlige tilkendegivelser eller om offentliggørelse af materiale, herunder bøger, artikler, billeder, lydfiler eller lignende om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Den indsatte udtalelser og offentliggørelse af materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, sker dog under ansvar efter straffelovens regler.

Den foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 1, vil indebære, at indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, ikke uden tilladelse offentligt må fremsætte tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Efter bestemmelsen vil det være det enkelte kriminalforsorgsområde, der er kompetent til at meddele tilladelse.

En tilkendegivelse er efter bestemmelsen fremsat offentligt hvis fremsættelsen sker over for en større eller ubestemt kreds af personer. Det kan eksem-

pelvis være tilfældet, hvis den indsattes tilkendegivelse fremsættes på internettet. Omvendt vil der ikke være tale om en offentliggørelse i bestemmelsens forstand, hvis noget sådant materiale sendes til nogle enkelte familiedlemmer.

Det er efter bestemmelsen et krav, at tilkendegivelsen skal vedrøre den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for. Ved vurderingen heraf vil både direkte og indirekte omtale være omfattet. Ved direkte omtale forstås eksempelvis tilkendegivelser, som vedrører de handlinger, som vedkommende foretog i forbindelse med planlægning eller fuldbyrdelse af forbrydelsen. Ved indirekte omtale forstås eksempelvis tilkendegivelser om efterfølgende tanker eller rationaliseringer om forbrydelsen.

Der kan desuden opstå tilfælde, hvor den tiltalte, foruden at være dømt for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, samtidig er dømt for overtrædelse af andre bestemmelser, som ikke hjemler straf på livstid. Der vil i sådan en situation skulle foretages en konkret vurdering af, om overtrædelsen, som ikke hjemler straf på livstid, har en så tilstrækkelig tilknytning til den forbrydelse, som hjemler straf på livstid til, at den vil være omfattet af »den eller de forbrydelser«, som den pågældende er dømt for efter bestemmelsen.

En dom for usømmelig omgang med lig, der idømmes i forbindelse med en dom på livstid for drab, vil således som hovedregel have en tilstrækkelig tilknytning til dommen på livstid. En sådan hovedregel vil generelt kunne lægges til grund, hvis den dømte har begået lovovertrædelser, som i et vist omfang knytter sig til den overtrædelse, som vedrører en bestemmelse, som hjemler straf på livstid. Omvendt vil eksempelvis et tyveri, der ikke i øvrigt har forbindelse til den overtrædelse, som hjemler straf på livstid, eksempelvis hvis den indsatte op mod gerningen har stjålet en bil, ikke have en sådan tilknytning, hvilket vil have som konsekvens, at en offentlig omtale af tyveriet ikke vil være omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 2, indebærer, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til fremsættelse af tilkendegivelser efter stk. 1 eller offentliggørelse af materiale efter stk. 3, medmindre offentliggørelse af tilkendegivelsen eller materiale ikke bør ske af hensyn til beskyttelse af den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen, eller hvis offentliggørelsen er egnet til åbenbart at krænke retsfølelsen.

Ved kriminalforsorgsrådets vurdering forudsættes det med bestemmelsen, at momenterne svarer til dem, som fremgår med samme ordlyd i straffuldbyrdelseslovens 59, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 3, indebærer, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, desuden ikke må offentliggøre bøger, artikler, lydfiler eller lignende om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Også efter stk. 3 er der tale om en offentliggørelse af materiale, hvis materialet er gjort tilgængeligt over for en større eller ubestemt kreds af personer. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en lydfil fra den dømte lægges på nettet.

Opregningen af materialer, som efter bestemmelsen omfatter bøger, artikler, billeder og lydfiler, er ikke udtømmende, jf. ordene »eller lignende«. Det afgørende for, om en offentliggørelse udgør et materiale, er, om der er tale om et redskab eller værktøj, som den indsatte kan bruge til at offentliggøre budskaber, som vedrører den eller de forbrydelser, som den indsatte har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Det er i den forbindelse ikke afgørende, hvor stor en del af materialet, som opfylder bestemmelsen. Det vil eksempelvis være uden betydning for bestemmelsens anvendelse, at det kun er enkelte sider i en længere bog, som vedrører den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for. Det afgørende er, om der er offentliggjort et budskab herom af den indsatte.

Den foreslåede bestemmelsen i § 59 a, stk. 4, vil indebære, at reglerne i stk. 1 og 3 ligeledes finder anvendelse, hvor en offentlig fremsættelse af en tilkendegivelse eller offentliggørelse af materiale foretages af en anden fysisk person på vegne af den indsatte.

Bestemmelsen er tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte enten beder en anden indsat eller en person uden for institutionen om at fremsætte tilkendegivelser eller offentliggøre materiale som omfattet af stk. 1 og 2 på vegne af den indsatte.

Det er en betingelse, at der er tale om en offentliggørelse, der sker »på vegne af« den indsatte. Det indebærer, at den indsatte skal have bedt den pågældende om offentligt at fremsætte en tilkendegivelse eller offentliggøre materiale som omfattet af stk. 1 eller 2, før bestemmelsen finder anvendelse.

Bestemmelsen finder desuden alene anvendelse for fysiske personer. Medier, som offentligt måtte fremsætte tilkendegivelse eller offentliggøre materiale efter stk. 1 og 2, er således ikke omfattet af bestemmelsen.

Til nr. 11

Den foreslås, at der indsættes en ny overskrift i kapitel 9 i straffuldbyrdelsesloven. Forslaget er en konsekvens af den foreslåede § 59 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 12

Efter straffuldbyrdelseslovens § 68, kan der anvendes advarsel, bøde og strafcelle som disciplinærstraf. Udmålingen af bøder og strafcelle følger reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 69 og § 70.

Den foreslåede bestemmelse i § 59 b, vil indebære en ny form for disciplinærstraf, som alene finder anvendelse for indsatte, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring, og som overtræder besøgs- og kommunikationsreglerne i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, og § 57 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7.

Bestemmelsen vil indebære, at sådanne indsatte, som flere gange overtræder én eller flere af disse regler, skal afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum. Konkret vil en overtrædelse af reglerne udmønte sig i, at den indsatte får besøg, brevveksler eller telefonerer med en person, uden at have fornøden tilladelse fra kriminalforsorgen.

Bestemmelsen finder anvendelse, som et supplement til disciplinærstraf efter § 68, hvilket indebærer, at ikendelse af en disciplinærstraf efter § 70 a, altid skal ske som et tillæg til en almindelig disciplinærstraf efter § 68.

Det forudsættes desuden, at bestemmelsen alene finder anvendelse i gentagelsestilfælde. Ved en førstegangsovertrædelse af § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1 eller § 57 a, stk. 1, vil den livstids- eller forvaringsdømte således alene skulle ikendes disciplinærstraf efter § 68.

Det forudsættes endvidere, at bestemmelsen finder anvendelse, selvom den indsatte alene har overtrådt én af de nævnte bestemmelser. En overtrædelse af reglerne vedrørende én kommunikationsform vil således have konsekvenser for alle kommunikationsformer.

Med udtrykket »nærmere bestemt tidsrum« sigtes til, at den indsatte skal afskæres kontakt med samfundet i et tidsrum på fire uger den første gang, bestemmelsen finder anvendelse. I tilfælde af gentagne overtrædelser, bør tidsrummet som udgangspunkt udmåles til en periode på dobbelt så lang tid som den forudgående. Udgangspunktet kan fraviges i nedadgående retning, hvis der eksempelvis er forløbet flere år mellem de to overtrædelser, eller hvis den indsatte har overtrådt bestemmelserne så mange gange, at en afskæring af kontakt findes at være uforholdsmæssigt lang.

Til nr. 13

Straffuldbyrdslovens § 67 bestemmer hvilke handlinger, som straffes disciplinært. Som disciplinærstraf efter § 68 kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.

Den foreslåede bestemmelse i § 67, nr. 10, vil indebære, at der tilvejebringes hjemmel til, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal ikendes disciplinærstraf, hvis denne overtræder én eller flere af reglerne i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, og § 57 a, stk.1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, 6 og 7. Konkret vil en overtrædelse af bestemmelserne indebære, at den indsatte har kontakt med en person, uden at have tilladelse fra kriminalforsorgen.

Bestemmelsen indebærer, at ikendelse er disciplinærstraf er obligatorisk, hvis det konstateres, at en indsat har overtrådt en eller flere af de pågældende bestemmelser. Hvad angår principperne for udmåling af straffen, forudsættes det, at de gældende regler i straffuldbyrdsloven finder anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 67, nr. 11, vil indebære, at der tilvejebringes hjemmel til, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring, for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal ikendes disciplinærstraf, hvis denne overtræder reglerne om offentlige tilkendegivelser eller offentliggørelse af materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for efter § 59 a, stk. 1. Konkret vil en overtrædelse af bestemmelserne indebære, at den indsatte offentliggør tilkendegivelser eller materiale om den eller de forbrydelser,

som den pågældende er dømt for, uden at have tilladelse fra kriminalforsorgen.

Bestemmelsen indebærer, at ikendelse er disciplinærstraf er obligatorisk, hvis det konstateres, at en indsat har overtrådt den pågældende bestemmelse. Hvad angår principperne for udmåling af straffen, forudsættes det, at de gældende regler i straffuldbyrdsloven finder anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 67, nr. 12, vil indebære, at der tilvejebringes hjemmel til, at andre indsatte, som viderebringer eller offentliggør budskaber eller materiale for en indsat, som ikke har tilladelse fra kriminalforsorgen efter § 59 a, stk. 1, skal ikendes disciplinærstraf.

Bestemmelsen indebærer, at ikendelse er disciplinærstraf er obligatorisk, hvis det konstateres, at en anden indsat på vegne af en livstids- eller forvaringsdømt, som er omfattet af § 59 a, offentligt viderebringer tilkendegivelser eller materiale, som er omfattet af § 59 a, stk. 1. Hvad angår principperne for udmåling af straffen, forudsættes det, at de gældende regler i straffuldbyrdsloven finder anvendelse.

Til nr. 14

Der findes ikke gældende regler om straf for overtrædelse af besøgs- og kommunikationsreglerne i straffuldbyrdsloven.

Den foreslåede bestemmelse i § 123 b, stk. 1, vil indebære, at det bliver strafbart med bøde overtræde de foreslåede bestemmelser i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, § 57 a, stk. 1, eller § 59 a, stk. 1.

Det strafbare gerningsindhold vil således efter den foreslåede bestemmelse være, at der modtages besøg fra, brevveksles med eller telefoneres med personer, uden at den indsatte har fået tilladelse hertil fra kriminalforsorgen. Det vil ligeledes være tilfældet for en overtrædelse af § 59 a, stk. 1, hvorefter der også kræves tilladelse fra kriminalforsorgen, før sådanne indsatte offentligt fremsætter tilkendegivelser eller offentliggører materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Bestemmelsen finder således eksempelvis anvendelse i de tilfælde, hvor en livstids- eller forvaringsdømt der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, der hjemler straf på livstid, uden tilladelse og dermed i strid med de

foreslåede bestemmelser tager kontakt igennem besøg, brevveksling og telefoni. Strafbestemmelsen vil ikke finde anvendelse i de tilfælde, hvor der ikke efter de foreslåede § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, er krav om tilladelse, eksempelvis hvis der er tale om brevveksling med offentlige myndigheder eller organisationer mv. hvormed den indsatte har ret til ukontrolleret brevveksling, jf. straffuldbyrdslovens § 56.

Bestemmelsen kan ligeledes finde anvendelse i de tilfælde, hvor en person uden for institutionen medvirker til, at en indsat overtræder bestemmelsen.

Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis en nærtstående til en livstids- eller forvaringsdømt faciliteter telefonisk kontakt til en person, hvor der er krav om tilladelse, som den indsatte ikke har fået af kriminalforsorgsområdet forinden.

Det foreslås endvidere, at bestemmelsen skal finde anvendelse for overtrædelser af den foreslåede § 59 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Dette indebærer, at sådanne indsatte kan straffes med bøde, såfremt der offentligt fremsættes tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, uden at den pågældende har fået tilladelse fra kriminalforsorgen.

Den foreslåede bestemmelse i § 123 b, stk. 2, vil indebære, at reglen i stk. 1, ikke gælder for medier, som er omfattet af medieansvarsloven. Der er desuden ikke indført særskilt hjemmel til staf for juridiske personer, hvorfor den foreslåede bestemmelse heller ikke finder anvendelse for sådanne.

Til § 2

Til stk. 1

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2022.

Til stk. 2

Den foreslåede bestemmelser slår fast, at de regler, som i dag er udstedt i medfør af straffuldbyrdslovens § 59, stk. 3, fortsat skal gælde, hvis lovforslaget bliver vedtaget. Dette skal ses i lyset af, at det med lovforslaget foreslås, at den gældende § 59, stk. 3, bliver § 59, stk. 4.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019, som ændret ved § 1 i lov nr. 1942 af 15. december 2020 og § 28 i lov nr. 982 af 26. maj 2021 foretages følgende ændringer:

1. Efter § 22 indsættes:

»§ 22 a. Fuldbyrdelse af en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal uanset § 22, stk. 2, 2. pkt., ske i lukket fængsel.

2. Efter § 24 indsættes:

»§ 24 a. En indsat, der udstår en straf af fængsel på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, kan uanset § 24, stk. 1, nr. 2, ikke overføres fra lukket til åbent fængsel, før der er udstået 10 år af straffetiden.

3. Efter § 49 indsættes:

»§ 49 a. En indsat, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid,

kan ikke opnå tilladelse til udgang, før der er udstået 10 år af straffetiden, medmindre det sker til særlige formål.«

4. Efter § 51 indsættes:

»§ 51 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal uanset § 51, stk. 1, have tilladelse, før den indsatte kan modtage besøg.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til besøg, hvis der er tale om besøg fra nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan gives tilladelse til besøg af andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder anvendelse, indtil der er udstået 10 år af straffetiden.

Stk. 4. Stk. 1 finder ikke anvendelse på besøg fra de i § 51, stk. 2 og 3, nævnte personer og berører ikke den indsattes ret efter § 54.

Stk. 5. Besøg, som sker i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som fremgår af § 51, stk. 4, § 52, § 53 og § 54.

Stk. 6. Det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

§ 55. En indsat har ret til brevveksling.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af kriminalforsorgsområdet skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

5. I § 55, stk. 3, indsættes efter »af hensyn til at forebygge kriminalitet«: », af hensyn til overholdelse af § 55 a«.

6. Efter § 55 indsættes:

»§ 55 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal uanset § 55, stk. 1, have tilladelse, før den indsatte kan brevveksle.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til brevveksling, hvis der er tale om brevveksling med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan gives tilladelse til brevveksling med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder anvendelse, indtil der er udstået 10 år af straffetiden.

Stk. 4. Stk. 1 finder ikke anvendelse på brevveksling, som sker efter § 56.

Stk. 5. Brevveksling, som sker i overensstemmelse med stk. 1, kan i

øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af § 55.

Stk. 6. Det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

7. Efter § 57 indsættes:

»§ 57 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, skal uanset § 57, stk. 1, have tilladelse, før den indsatte kan føre telefonsamtaler.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til at føre telefonsamtaler, hvis der er tale om en telefonsamtale med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan gives tilladelse til at føre telefonsamtaler med andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Stk. 3. Stk. 1 finder anvendelse, indtil der er udstået 10 år af straffetiden.

Stk. 4. Telefonsamtaler, som føres i overensstemmelse med stk. 1, kan i øvrigt underkastes de vilkår og begrænsninger, som følger af § 57.

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.«

§ 59. En indsat har ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne.

8. I § 59 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Hvis der ikke findes grundlag for at begrænse retten efter stk.

Stk. 2. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1.

2, finder bestemmelserne i § 51 a, § 55 a og § 57 a ikke anvendelse i forbindelse med, at den indsatte i institutionen udtaler sig og lader sig fotografere til medierne.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

9. Overskriften før § 59 a affattes således:

»Tilkendegivelser til offentligheden og offentliggørelse af materiale fra livstids- og forvaringsdømte«

10. Efter § 59 indsættes:

»§ 59 a. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, må ikke uden tilladelse offentligt fremsætte tilkendegivelser om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse efter stk. 1, medmindre tilkendegivelsen ikke bør fremsættes af hensyn til beskyttelse af den forurettede eller dennes pårørende ved lovovertrædelsen, eller hvis den er egnet til åbenbart at krænke retsfølelsen.

Stk. 3. Stk. 1 gælder ligeledes for sådanne tilkendegivelser, der fremsættes ved offentliggørelse af bøger, artikler, billeder, lydfiler eller lignende.

Stk. 4. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvor en offentlig fremsættelse af en tilkendegivelse efter stk. 1 eller en offentliggørelse af materiale efter stk. 2 foretages af en anden fysisk person på vegne af den indsatte.«

11. Overskriften før § 59 b affattes således:

»Livstids- og forvaringsdømtes overtrædelse af bestemmelserne om tilladelse til kontakt med omverdenen«

12. Efter § 59 a indsættes:

»§ 59 b. Som supplement til disciplinærstraf, jf. §§ 68-70, kan kriminalforsorgsområdet bestemme, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, og som flere gange har overtrådt §§ 51 a, stk. 1, 55 a, stk. 1, eller 57 a, stk. 1, skal afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum.«

§ 67. En indsat skal af kriminalforsorgsområdet ikendes disciplinærstraf
1-9) ---

13. I § 67 indsættes som nye numre.:

»10) ved overtrædelse af én eller flere af besøgs- og kommunikationsreglerne i denne lovs §§ 51 a, stk. 1, 55 a, stk. 1, og 57 a, stk. 1.«

11) ved overtrædelse af reglerne om offentlige tilkendegivelser eller offentliggørelse af materiale om den eller de forbrydelser, som den pågældende har fået en livstids- eller forvaringsdom for, når der er

tale om overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid, jf. denne lovs § 59 a, stk. 1.«

12) ved viderebringelse eller offentliggørelse af budskaber i strid med denne lovs § 59 a, stk. 1, når dette sker på vegne af en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf på livstid.«

14. Efter kapitel 22 a indsættes:

»Kapitel 22 b

Bøde for livstids- og forvaringsdømtes overtrædelse af regler om kontakt med omverdenen mv.

§ 123 b. Den, der overtræder § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, § 57 a, stk. 1, eller § 59 a, stk. 1, straffes med bøde.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for medier omfattet af medieansvarsloven.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2022.

Stk. 2. Regler fastsat i medfør af § 59, stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019 med senere ændringer, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af forskrifter udstedt i medfør af § 59, stk. 4.